

OSEM ZA ENEGA — EDEN ZA OSEM

ČLANI POSLOVNEGA ZDRUŽENJA GIPOSS RAZMIŠLJAJO, DA BI SE ŠE TEŠNEJE POVEZALI V ZDRUŽENO
PODJETJE — DALEČ NAJVEČJO DELOVNO ORGANIZACIJO V GRADBENIŠTVU SLOVENIJE STRAN 5

DE

1942 — TRIDESET LET — 1972

DELAVSKA ENOTNOST

22. JANUARJA 1972 — ŠT. 3 — L. XXIX

INTERVJU S TONETOM KROPUŠKOM

Kako uveljaviti odločujoči položaj delavskega razreda v naši družbi?

Predsednik RS ZSS o nekaterih ugotovitvah področnih posvetovanj o nalogah komunistov, ki delajo
v sindikatih

Kot smo že poročali, je RS ZSS skupaj s CK ZKS minuli teden organiziral osem področnih posvetovanj o nalogah komunistov, ki delajo v sindikatih. Predsednik RS ZSS Tone Kropušek je prisostvoval večini teh posvetovanj, zato smo ga — še predno je pristojni forum ZSS ocenil rezultate teh posvetovanj, vprašali za njegovo osebno mnenje o nekaterih vprašanjih, ki so bila na teh posvetovanjih v središču pozornosti.

DE: Na področnih posvetitvah komunistov, ki delajo v sindikatih, je prevladalo prepričanje, da se dejanski položaj delavskega razreda v naši današnji družbi precej razlikuje od deklariranega. Namesto da bi delavski razred odločal o celotnem življenju naše družbe, odločajo dejansko o tem pogosto drugi dejavniki, ki na ta način odločajo tudi o usodi delavskega razreda — sicer v njegovem imenu, toda neredko mimo njega oziroma brez njega.

Zakaj je tako, zakaj — po vašem mnenju — delavci nimajo

tistega položaja in vpliva, ki je zapisan v vseh dokumentih naše družbe, in to niti v delovnih organizacijah niti v družbi na sploh?

T. Kropušek: Zastavili ste vprašanje, na katero ni lahko odgovoriti na kratko. Pri tem pa še čim bolj celovito. Nanj odgovarjam s pridržkom, da bom omenil samo nekatere najvažnejše vzroke, ki pogojujejo, da položaj delavskega razreda v naši današnji družbi ni odločujoč v tisti meri, kot bi moral biti na podlagi vsega, kar smo kot družba o tem sklenili.

Morda bi v zvezi s temi vzroki kazalo najprej poudariti, da materialna razvitost naše družbe oziroma še vedno nezadostna stopnja te razvitosti ni v prid odločujočemu položaju delavskega razreda in da z druge strani k takšnemu položaju prav gotovo ne prispeva nezadostna izobrazba in pomanjkljiva politična osveščenost delovnih ljudi. Iz tega, kar sem pravkar navedel, izvirajo tudi druga dejstva, ki pogojujejo položaj delavskega razreda.

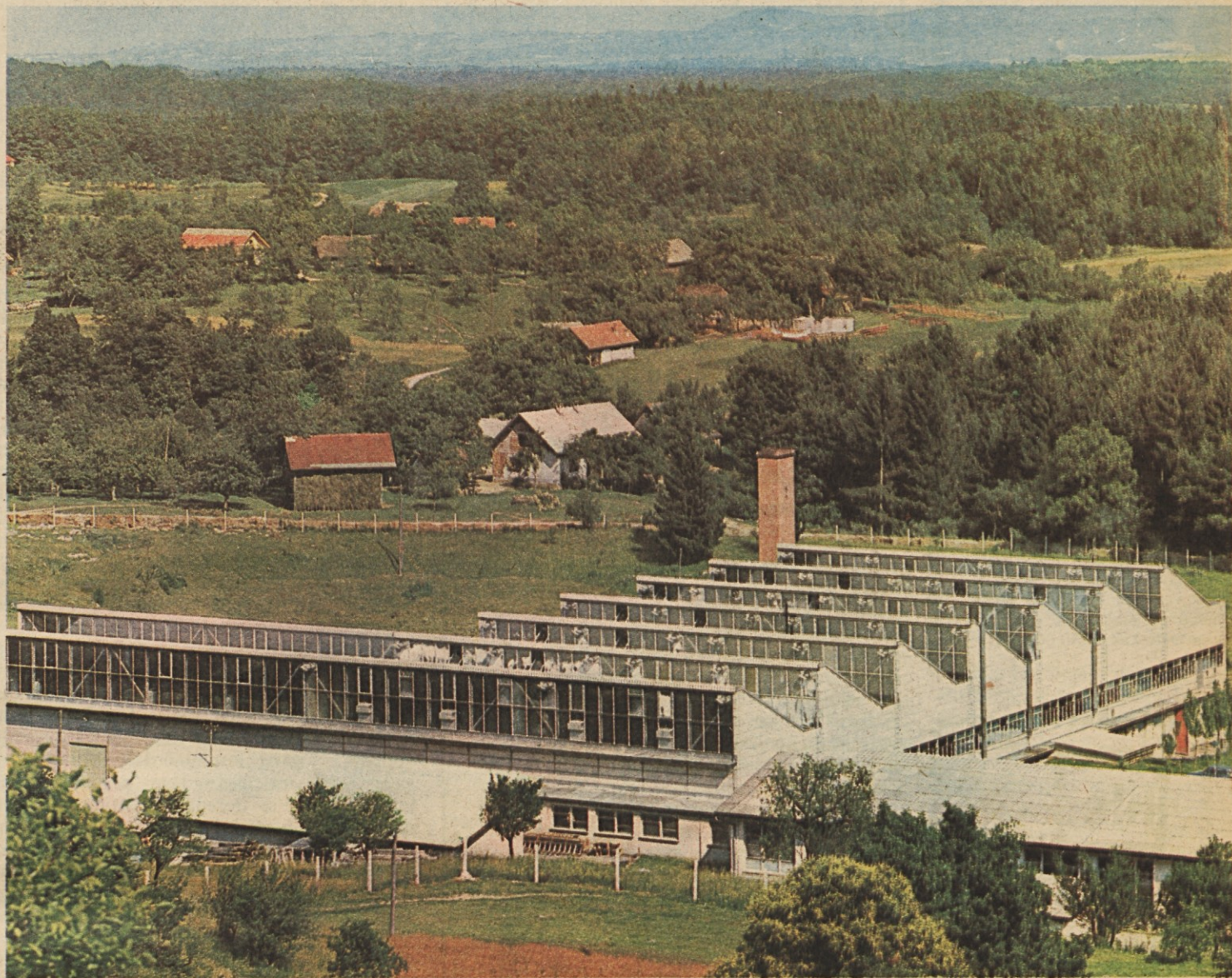
Eno takšnih dejstev je, da delavski razred nima dovolj vpliva niti na odločanje v zvezi s svojimi življenjskimi razmerami, še mnogo manj pa v zvezi z razširjeno reprodukcijo, se pravi z nadaljnjim razvojem delovnih organizacij, od česar pa je odvisno njegovo jutrišnje življenje in delo. To odločanje delavci danes le preradi prepuščajo ozkim vodilnim skupinam v delovnih organizacijah, ki baje bolje poznajo tokove našega gospodarskega življenja in katerim je zato menda tudi najbolje prepuščati najvažnejše odločitve.

Ni dvoma, da takšno malicenoje samoupravnih odnosov in vloge delavskega razreda povzročajo predvsem naše današnje nestabilne gospodarske razmere, v katerih lahko delovne organizacije svoj dohodek ustvarjajo z delom, s čim bolj umnim gospodarjenjem, lahko pa si ga tudi „pridobivajo“ na način, ki z resnim gospodarje-

njem nima nobene prave zveze. Mislim na to, da se danes dohodek lahko pridobiva tudi s pritiski za dviganje cen, z brezobzirnim bojem za ugodne kredite, z brezobzirnim izkoriščanjem trenutnega ugodnega položaja na trgu pa tudi s špekulacijami. V vsem tem pa se neposredni proizvajalci ne „znajdejo“; to je področje, na katerem se lahko „izkažejo“ predvsem posamezniki, ali pa ozke vodilne strukture. Odtod tudi velik vpliv takšnih posameznikov in skupin v mnogih delovnih organizacijah, odtod tudi njihova „popularnost“, ki je pogosto zelo velika. Vse to pa seveda ne velja za tiste vodilne strukture, ki so usmerjene v ustvarjanje dohodka z umnim gospodarjenjem in ki se uveljavljajo v tesni delovni in samoupravni povezavi z delovnimi kolektivi. Jasno je, da je zato odpravljanje gospodarske nestabilnosti eden temeljnih pogojev za razmah resničnega samoupravljanja; in narobe — jasno je, da z razvojem samoupravnih odnosov lahko in moramo vplivati na stabilizacijo gospodarstva.

Ni tudi dvoma, da je eden glavnih vzrokov za premajhen vpliv delavskega razreda na dogajanja v naši družbi dejstvo, da imamo v organih delavskega samoupravljanja premalo neposrednih proizvajalcev in da imamo še posebej premalo delavcev

(Nadaljevanje na 3. strani)

Na našem posnetku predstavljamo eno izmed tovarn ZP Iskra — Tovarno kondenzatorjev v Semiču, ki se je s svojimi kvalitetnimi izdelki z uspehom uveljavila tudi na mednarodnem trgu.

pravi naslov za denarne zadeve
ljubljska banka

vreme ni zanesljivo
zanesljiv je

indip

REPUBLIŠKI ODBOR SINDIKATA DELAVCEV DRUŽBENIH DEJAVNOSTI SLOVENIJE SPREJEL OB NAJNOVEJŠI PROJEKCIJI EKONOMSKE POLITIKE V ZVEZI S SPLOŠNO IN SKUPNO PORABO V LETU 1972

SPOMENICO
O PLAČEVANJU DELA
DRUŽBENIH DEJAVNOSTI
V LETU 1972

STRAN 9

NA LINIJI
323-554

ZASAVJE:

Sklepi seje predsedstva republiškega odbora sindikatov industrije in rudarstva Slovenije o nadaljnjem razreševanju položaja perspektivnih premogovnikov so v revirjih naleteli na ugoden odmev. Najbolj se zasavski rudarji zavzemajo za to, da bi v srednje-ročnem programu nadaljnega gospodarskega razvoja Slovenije našli ustrezno mesto tudi perspektivni premogovniki in da bi jim na podlagi energetske bilance za to obdobje zagotovili potrebna sredstva za nadaljnjo modernizacijo. Menijo pa tudi, da bi moralo združeno elektrogospodarstvo Slovenije pokazati več razumevanja za zasavske premogovnike — ne samo s tem, da bi jim omogočili sklepanje dolgoročnih pogodb o dobavi premoga za potrebe termoelektrarn, marveč da bi kazalo ponovno razmisliti o vključevanju premogovnikov v elektroenergetski sistem Slovenije. Ta predlog je podprl tudi zasavski sindikalni aktiv, ki je pred dnevi obravnaval vlogo komunistov v sindikatih.

V zasavskih premogovnikih prav tako poudarjajo, da bi morali republiški organi oprostiti njihovo podjetje plačevanja davka za nadurno delo, kadar zahtevajo več kot 42 ur na teden. Samo za letošni dan oprostitev zagotovila kakih 850.000 din.

-m-

ribnica
PRODAJA
POLKNA
VRATA
OKNA
NA KREDIT

OBVESTILO

sindikalnim organizacijam
industrije in rudarstva
Slovenije

V založbi ČZP Delavska enotnost bo v kratkem izšla publikacija o dokumentih III. kongresa Sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije. V knjižici bo objavljen celoten tekst programske osnove in ciljev tega sindikata v obdobju 1971–75 ter statut Sindikata delavcev industrije in rudarstva.

Vse osnovne organizacije sindikata, občinski odbori, občinski sindikalni sveti, delegati na kongresu in člani plenuma republiškega odbora bodo prejeli brezplačno po en izvod te publikacije. Cena knjižice je 6 dinarjev. Dodatna naročila pa sprejema ČZP Delavska enotnost do 31. januarja tega leta na naslov: ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova ulica 4.

LJUBLJANA

Predlog za odlikovanje

Republiška organizacija zveze šoferjev in avtomobilstov Slovenije letos praznuje petdesetletnico dela in obstoja. V povojnem času je za svoje člane organizirala številne seminarje za šoferje in mehanike, na katerih so se le-ti lahko tekoče seznanjali z razvojem in napredkom panoge. V vseh večjih slovenskih krajih pa delujejo večerne šole, v katerih vozniki in avtomobilisti lahko pridobijo kvalifikacijo ali visoko kvalifikacijo. Na ta način je Zveza šoferjev in avtomobilstov Slovenije omogočila že 8000 članom, da so prišli do potrebne ali zahtevane izobrazbe.

Ob jubileju te organizacije je plenum RO Sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije sklenil predlagati, naj bi Zvezo šoferjev in avtomobilstov Slovenije odlikovali z Redom zaslug za narod s srebrnimi žarkovi, z ustreznim priznanjem pa tudi „Prometni vestnik“ — strokovno glasilo te organizacije.

-mG

LJUBLJANA

Razgovor o reorganizaciji ZP »Iskra«

V tovarni elementov za elektroniko združenega podjetja „Iskra“ v Stegnah so v sredo, 19. januarja predstavniki združenega podjetja „Iskra“ in člani predsedstva sindikalne organizacije seznanili predsednika republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Toneta Kropuška in še nekatere druge člane predsedstva RS ZSS o predvideni reorganizaciji združenega podjetja po panožnem načelu. To je bila priložnost, da so izmenjali poglede o bistvu temeljne organizacije združenega dela, o minulem delu ter o nalogah osnovnih sindikalnih organizacij v združenih podjetjih pri nadaljnji notranji organizacijski in poslovni krepitvi podjetij in združenega podjetja.

Po oceni vodje strokovne skupine za pripravo predloga o reorganizaciji združenega podjetja Igorja Slavca in po mnenju predstavnikov ZP „Iskra“ pomeni koncept povezovanja temeljnih organizacij združenega dela sedanjih 16 proizvodnih podjetij, Zavoda za avtomatizacijo in Iskra Commerce po panožni usmeritvi edino možnost za nadaljnji razvoj te industrijske veje. Seveda pa že v izhodišču snujejo celotno reorganizacijo na interesnem povezovanju. Posamezne temeljne organizacije združenega dela naj bi prenesle na višje organizacijske enote le tiste pristojnosti, za katere se bodo same odločile. Panožno povezovanje torej snujejo tako, da bo medsebojna vez temeljila na težnji po bolj racionalni nabavi, komplementarnosti proizvodnje, popolnejšem osvajanju tržišča in drugem.

Pretežni del razgovora je izvenel v iskanju praktičnih ukrepov za uresničevanje ustavnih dopolnil. Udeleženci razgovora so se zavzeli, naj bi pri opredeljevanju, kaj je temeljna organizacija združenega dela, ne tiščali v ospredje vprašanja, čigavo je minulo delo. Menili so, da kaže predvsem glede tega priznati stanje, kakršno je. Vse dosedanje, petindvajsetletno minulo delo bi morali razumeti kot nekakšno doto starejše generacije, ker je bila to naša razvojna nujnost. Zato ni več smiselno nadaljevati z razpravami o pravicah delavcev iz minulega dela, ampak bi morali govoriti o njihovi pravici do minulega dela ter to jasno opredeliti v internih aktih sleherne temeljne organizacije združenega dela.

DR

PLENUM RO SINDIKATA DELAVCEV V PROMETU IN ZVEZAH SLOVENIJE O ANALIZAH STATUTOV DELOVNIH ORGANIZACIJ

PAPIR IN PRAKSA

Osnovne organizacije sindikata se bodo morale še bolj oborožiti z znanjem, da bi lahko sprožile in vodile politično akcijo za uresničevanje progresivne vsebine statuten delovnih organizacij

ODGOVORNOST ZAVITA V MEGLO

Plenum republiškega odbora sindikata delavcev v prometu in zvezah je na svoji zadnji seji v glavni točki dnevnega reda razpravljal o analizi statuten delovnih organizacij, ki so veljali v minulem letu. Uvodno besedo o tej problematiki je imel dr. Bogdan Kavčič, vodja centra za raziskovanje javnega mnenja pri RS ZSS, ki se je zadržal predvsem ob vprašanjih, kako je s statuti usklajena tehnično-tehnološka in samoupravna organizacija podjetij, kako statuti obravnavajo vprašanje odgovornosti, kakšen je položaj družbenopolitičnih organizacij in še posebej sindikalne organizacije v delovnih organizacijah.

Povemo naj še, da se vsi podatki, ki jih bomo zapisali, nanašajo na analizo 314 statuten slovenskih delovnih organizacij, med katerimi je bilo tudi 34 statuten delovnih organizacij s področja prometa in zvez. Vsi ti statuti so že prilagojeni določilom XV. zveznega ustavnega dopolnila.

NAJMANJ O SAMOUPRAVNI ORGANIZACIJI PODJETIJ

Analiza je razkrila, da je v statutih o vsem drugem več govora kot pa o samoupravni organizaciji podjetij. Res je, da naše znanstvene institucije še niso izdelale ustreznih modelov samoupravno organiziranih podjetij, vendar pa je za večino obravnavanih statuten značilno, da v delovnih organizacijah niso iskali rešitve v smislu samoupravne notranje organiziranosti, torej oblikovanja in krepitve položaja temeljnih organizacij združenega dela, ampak so samoupravno organizacijo bolj ali manj samo „vgradili“ v tehnično-tehnološko strukturo in organizacijo podjetja. Zaradi tega ne preseneča ugotovitev, da med obravnavanimi podjetji samo 12 % ni razdeljenih v organizacijskem pogledu na obrate, oddelke in podobno, da pa kar 74 % teh podjetij deli in ugotavlja dohodek na ravni podjetja. Značilen je tudi podatek, da statuti priznavajo status samostojnih organizacij združenega dela samo 6,9 % delovnih enot v obravnavanih podjetjih, da 60 % delovnih enot nima pravice odločati o ničemer, medtem ko preostali enotam statuti priznavajo nekatere manjše pravice. Podatki kažejo, da so razmere nekaj boljše v industrijskih podjetjih, ki zaposlujejo več kot 500 delavcev, ter tudi v večjih kolektivih prometa in zvez.

Cerprav le 12 % podjetij ni organizacijsko razdeljenih na enote, podatki iz analize izpričujejo, da ta podjetja v samoupravni organizaciji v najboljšem primeru poznajo le dve ravni odločanja. Prav neusklajenost obeh vidikov organizacije podjetij torej pomeni temeljni problem nadaljnjega razvoja in poglobljanja samoupravljanja.

Ko so sodelavci centra za raziskovanje javnega mnenja pri RS ZSS v obravnavanih statutih analizirali določila o odgovornosti za sprejemanje odločitev in tudi o odgovornosti za opravljanje delovnih nalog, so ugotovili, da je odgovornost tembolj zavita v meglo, kolikor bolj gre za organizatorje proizvodnje in odgovorne predstavnike podjetij, medtem ko statuti to vprašanje zelo natančno opredeljujejo, kadar gre za neposredne proizvajalce. Avtorji analize so poskušali tudi ugotoviti, zakaj je temu tako. Izkazalo se je, da je splošna, tehnična in tehnološka organizacija podjetij v statutih premalo definirana in da tudi konkretne delovne pristojnosti, razen pri neposrednih proizvajalcih, niso dovolj natančno opredeljene. Če pa je tako, je seveda le v izjemnih primerih možna konkretna presoja odgovornosti vodilnih in vodstvenih delavcev. Po drugi strani statuti le poredko govorijo o tem, kdo sprejema odločitve v delovni organizaciji, še manj kot o tem pa je v obravnavanih statutih določil o tem, kdo v delovni organizaciji predlaga posamezne odločitve in pa kdo je odgovoren za nadzor nad izvajanjem sprejetih sklepov.

Statuti obravnavanih podjetij tudi zelo malo govorijo o vlogi in položaju političnih organizacij, posebej sindikalne organizacije. Četrtna statuten teh organizacij sploh ne omenja, 55 % statuten daje sindikalnim organizacijam pravico, da so informirane o dogodkih v podjetju, vsak deseti statut prepušča organizacijo volitev v samoupravne organe političnim organizacijam, 3 % statuten pa dovoljuje političnim organizacijam, da smejo organizirati sestanke med delovnim časom. Sindikalne organizacije smejo take sestanke, tudi z delavci, organizirati v 2 % analiziranih primerov!

Z ZNANJEM V POLITIČNI BOJ

Ze navedene ugotovitve opozarjajo, da se morajo politične organizacije, predvsem pa osnovne sindikalne organizacije kar najbolj oborožiti z znanjem, da bi lahko tudi v praksi sprožile in vodile politični boj za uresničevanje progresivne vsebine statuten, oziroma da bi vplivale na čim hitrejšo odpravljanje ugotovljenih pomanjkljivosti, ki jih očitno ne manjka, kakor tudi na uveljavljanje najosnovnejših ustavnih dopolnil, zlasti pa XXI., XXII. in XXIII. ustavnega dopolnila. V tem smislu je plenum RO sindikata delavcev prometa in zvez tudi naložil svojim članom, naj bi v osnovnih organizacijah opozorili na ugotovitve iz analize statuten delovnih organizacij ter tako pripomogli, da bi osnovne organizacije sindikata začele z akcijo.

-mG

PREDSEDSTVO RO SINDIKATA GRADBENIH DELAVCEV SLOVENIJE O ORGANIZIRANOSTI IN METODAH DELA

Dogovorjeni za skupno akcijo

Sprejet je dokument o organiziranosti in delovanju sindikata gradbenih delavcev Slovenije

Potem ko je predsedstvo republiškega odbora pred novoletnimi prazniki sprejelo program bodočega delovanja in pozvalo vse organizme tega sindikata, v prvi vrsti pa osnovne sindikalne organizacije, da na teh izhodiščih zasnujejo enotno akcijo, pa je na zadnji seji sprejelo tudi dokument o organiziranosti in delovanju sindikata gradbenih delavcev Slovenije.

POLNA ODGOVORNOST ZA DELO V SINDIKATU

Ko je predsedstvo republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev razpravljalo o organizaciji in metodah delovanja tega sindikata, se je venomer znova vračalo k vprašanju, ki ga po navadi poenostavimo kar s „kadrovskim vprašanjem“. To „kadrovsko vprašanje“ pa ima seveda s stališča organiziranosti in metod delovanja več razsežnosti. In če smo se že odločili povzeti tudi nekatere najpomembnejše razsežnosti, potem je vsekakor treba začeti pri naslednjem spoznanju: da bi sindikat v našem družbeno političnem življenju v resnici odigral tisto vlogo, ki mu jo pripisujemo in z ustavnimi spremembami tudi dajemo, potem se nikakor ne sme zadovoljiti s svojo sedanjo kadrovske strukturo. Nenehna vzgoja in skrb za kader, ki je voljan delati v sindikatu — to je prvi aspekt vprašanja, na katero je opozorila minula seja predsedstva RO sindikata gradbenih delavcev Slovenije. Še posebno pomembno pa je pri tem pritegniti čimveč komunistov v delo sindikata, saj se bo tako neposredno povečal tudi vpliv Zveze komunistov na delavski razred in na njegovo politično organizacijo — sindikat. Po drugi strani pa se mora sindikat v celoti uveljaviti kot eden od nosilcev kadrovske politike v naši družbi, saj se bo tako kar najbolj neposredno krepil vpliv delavskega razreda.

Naslednje spoznanje, prav tako porojeno iz želje po boljšem in bolj

učinkovitem delu, pa je, da mora sindikat pri svojem delovanju sodelovati z vsakomer, ki lahko prispeva k temu, da bi se uveljavili interesi delavskega razreda. S tem se sindikat na široko odpira družbi, ne da bi pri tem kogarkoli pretvarjal v transmisijo svoje politike niti sam ne postaja taka transmisija.

In slednjič tretja — čeprav ne zadnja — razsežnost „kadrovskega vprašanja“: uveljaviti polno odgovornost za delo v sindikatu, zasnovano na pravicah in dolžnostih in posledno izvedeno na vseh ravneh! Najprej so to načelo uveljavili v republiškem odboru. V dokumentu o organiziranosti in metodah delovanja je namreč zapisano: ker je prisotnost na sejah ena od dolžnosti članov odbora, ima republiški odbor pravico, da vsakega člana, ki trikrat zapored izostane s seje plenuma ali predsedstva in ki tudi sicer ne pokaže nobene aktivnosti, pozove, da da ostavko na svoje mesto v plenumu.

IZPOPOLNJEVANJE ORGANIZACIJE

Dokument o organiziranosti in delovanju, ki ga je sprejelo predsedstvo republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev Slovenije, natančno opredeljuje tudi organizacijo sindikata v sedanjem trenutku: kongres, nadzorni odbor, republiški odbor s predsedstvom, predsednikom in tajnikom, pododbori in komisijami, medobčinski odbori in osnovne sindikalne organizacije. Marsikaj v tem delu dokumenta pomeni samo uzakonitev dosedanje prakse, zato o tem na tem mestu ne kaže izgubljati besed.

Naša pozornost naj torej velja temu, kar je novo. V tem primeru pa je treba povedati, da si republiški odbor prizadeva zagotoviti čimbolj kontinuirano in poglobljeno delo. Kljub pododborom namreč dokument o organiziranosti in delovanju sindikata gradbenih delavcev Slove-

nije uvaja sedem stalnih komisij republiškega odbora, katerih naloga je, da se skozi vso mandatno obdobje načrtno ukvarjajo s posameznimi vprašanji, ki sodijo v program dela republiškega odbora. To so komisija za samoupravne odnose, organizacijsko kadrovska komisija, komisija za družbeno-socialna vprašanja, komisija za pospeševanje razvoja slovenskega gradbeništva, komisija za samoupravno sporazumevanje, komisija za informativno dejavnost ter komisija za šport in rekreacijo. V skladu s cilji in nalogami, sprejetimi na I. kongresu, ter programom dela republiškega odbora bodo komisije izoblikovale svoje delovne programe.

Zavoljo boljše povezave organov republiškega odbora sindikata grad-

benih delavcev z izvršnimi odbori osnovnih sindikalnih organizacij in njihovim članstvom, da bi omogočili tudi čimvečji in čimbolj neposreden vpliv članstva na politiko organov republiškega odbora, dokument o organiziranosti in metodah delovanja opredeljuje tudi deset medobčinskih organizacij, in to za področje Ljubljane, Celja, Maribora, Pomurja, Koroške, Zasavja, Dolenjske, Goriške, Koprškega in Gorénjske. Sindikalni aktiv posameznega področja tvorijo predsedniki vseh osnovnih sindikalnih organizacij ter sindikalnih odborov v delovnih organizacijah pa tudi vsi člani plenuma RO in zveznega odbora s tega področja. Iz svoje sredine ta aktiv voli medobčinski odbor z mandatno dobo dveh let.

nn

VPRAŠANJE:

V začetku minulega leta sem se ponesrečil pri delu; od tedaj dalje sem v bolniškem staležu in bom verjetno še nekaj časa. Ker dopusta za minulo leto nisem izkoristil, me zanima, ali mi je delovna organizacija dolžna omogočiti letni dopust letos, ko bom zaključil bolniški stalež.

A. B. — LJUBLJANA

ODGOVOR:

Po temeljnem zakonu o delovnih razmerjih ni mogoče prenašati letnega dopusta iz enega koledarskega leta v drugo, razen če delavec nastopi konec koledarskega leta in ga brez presledka nadaljuje v drugo. Lanski dopust bi torej lahko izkoristili le, če bi končali z bolniškim staležem do konca leta in bi najkasneje 31. 12. 1971. leta nastopili dopust ter ga nadaljevali še v januarju. V vsakem drugem primeru vam delovna organizacija tega ni dolžna omogočiti. Če pa nosi za vašo nesrečo pri delu krivdo delovna organizacija, lahko zahtevate v morebitnem odškodninskem zahtevku tudi povrnitev škode, ki ste jo imeli, ker zaradi bolniškega staleža, ki je bil posledica te nesreče, niste mogli izrabiti letnega dopusta.

M. Lipužič

VPRAŠANJE:

V naši delovni organizaciji imamo 42-urni delovni teden; delamo pa vsak dan po 8 ur in vsako tretjo soboto v mesecu. Zanima me,

za koliko ur na dan pripada delavcu nadomestilo za letni dopust in za čas bolniškega dopusta?

S. M. — KOSTANJEVICA

ODGOVOR:

Ker imate 42-urni delovni teden in ker je v tednu 6 delovnih dni — ne glede na to, da dejansko v glavnem delate le 5 — je potemtakem pri obračunu nadomestila šteti po 7 ur dela dnevno. To velja tako za nadomestilo za letni dopust (tudi tisti dan, ki si ga delavec izbere sam), kakor tudi pri bolniškem staležu. Pri tem naj še enkrat poudarimo, da je po zakonu sobota delovni dan, četudi se morda ta dan ne dela, ker so se ure za prosto soboto opravile že v prejšnjih dneh; v tednu je le en dan tedenskega počitka, vsi drugi dnevi pa so delovni dnevi.

M. LIPUŽIČ

KUPON DE — Pravna posvetovalnica

KAKO KAŽE Z NOČNIM DELOM ŽENSK V ZASAVJU

Ni še izgledov, da bi noč zamenjale za dan

Vsa tista zasavska podjetja, ki zaposlujejo ženske in imajo v svojem vsakdanjem delovnem procesu tri ali štiri izmene, so že decembra zaprosile za dovoljenje za podaljšanje nočnega dela žensk za leto 1972. Za zdaj so samo v osnovni organizaciji sindikata litijske predilnice predlagali, naj bi ustanovili posebno komisijo, ki se bo ukvarjala s problemi omejitve nočnega dela žensk in izboljšanja njihovih delovnih razmer.

Kaže, da v Zasavju še niso dozoreli pogoji, da bi postopoma začeli odpravljati nočno delo žensk, čeprav so v hrastniški Steklarni že lani odpravili delo ponoči na vseh tistih delovnih mestih, ki so za zdravje žensk še posebej nevarna. Pravijo, da bo postopna ukinitve nočnega dela žensk dolgotrajen proces, ki bo zahteval bistvene spremembe v ureditvi dela v posameznih obratih, terjal pa bo še obilo drugih ukrepov, ki jih zdaj še niti ni mogoče predvideti.

Izvršilni odbor osnovne organizacije sindikata litijske predilnice je v pripravi na občni zbor menil, da bi morali o problemih nočnega dela žensk posebej spregovoriti na tem delovnem dogovoru. Zavzel se je za ureditev posebnih klimatskih naprav na najbolj izpostavljenih delovnih mestih, menil je, da bi kazalo ženskam ponoči omogočiti posebne obroke malice in čiti polurni intenzivni počitek. Predlagal je tudi, da bi moral delavski svet podjetja ustanoviti posebno strokovno

komisijo, v kateri naj bi bili tudi predstavniki sindikata. Osnovna naloga komisije naj bi bila proučevanje možnosti za omejitev nočnega dela v tistih oddelkih, kjer ni najbolj nujno potrebno in bi ga lahko odpravili. Seveda pa so pristavili, da takšnih delovnih mest oziroma

oddelkov za zdaj skorajda ni, saj so v tem podjetju morali uvesti celo četrto izmeno, predvsem zavoljo tega, da so še bolj smotno izkoristili vse proizvodne zmogljivosti in povečali produktivnost.

Zanimiva in bržkone zelo poučna bi bila anketa o nočnem delu žensk. V njej bi delavke zagotovo na široko spregovorile, kaj sodijo o nočnem delu, kaj pričakujejo od svojih vodstev in samoupravnih organov v tem,

pogledu; nobenega dvoma ni, da bi morda tudi same predlagale, kako olajšati nočno delo, kaj storiti za njihovo večjo delovno varnost in podobno. Anketo bi morale organizirati predvsem osnovne organizacije sindikata oziroma njihova vodstva, saj je sindikat prvi poklican širše spoznavati delovne probleme svojih članov.

Bržkone tudi odgovori ne bi bili enaki; za marsikatero mlajšo delavko nočno delo ne predstavlja prehudega bremena, drugače pa je to za matere z manjšimi otroki, ali za matere, ki nimajo svojih otrok v organiziranem varstvu ali celo za matere samohranilke, ki jih ni tako malo. Vsekakor se ni mogoče zadovoljiti z večnim ugotavljanjem, da za zdaj še ni možnosti za ukinitve nočnega dela žensk. Če bomo nenehno samo ugotavljali in ničesar storili, potem bomo resnično med tistimi državami Evrope, ki so sicer med prvimi podpisale ženevsko konvencijo o prepovedi nočnega dela žensk, izvajati pa jo bomo začeli zadnji! In tako nekako že poudarjajo v Zasavju vse tiste ženske, ki leta in leta vsak tretji teden prihajajo na nočno delo in bodo polagoma otopele, ker pač ne morejo upati, da bi se razmere izboljšale.

—m—

diferencirana
uporabnost
baterij

ZMAJ

vam omogoča
optimalno
izkoriščanje energije

super

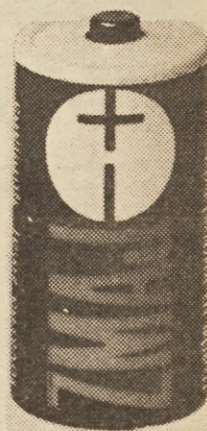
zlata — za zahtevne aparate

extra

srebrna — za navadne aparate

normal

črna — za razsvetljavo

Kako uveljaviti odločujoči položaj delavskega razreda v naši družbi?

Intervju s predsednikom RS ZSS Tonetom Kropuškom o ugotovitvah področnih posvetovanj o nalogah komunistov, ki delajo v sindikatih

(Nadaljevanje s 1. strani)

v organih družbenega samoupravljanja. Kolikor višji je organ samoupravljanja, toliko manj neposrednih proizvajalcev je v njem. V skupščinah neposrednih proizvajalcev skorajda ne najdemo več. Sicer pa sama fizična prisotnost delavcev v organih upravljanja še ni zadostno zagotovilo za njihov vpliv na odločanje teh organov. To kaže

praksa naših delavskih svetov, v katerih delavci zaradi svojega pomanjkljivega znanja večkrat glasujejo za posamezne odločitve, ne da bi pravzaprav dejansko vedeli, o čem glasujejo. Vendar pa je večja prisotnost delavcev v mehanizmu samoupravljanja na vseh ravneh eden nujnih pogojev, da zagotovimo večji oziroma odločujoči vpliv delavcev ter ustreznejše izražanje njihovih sedanjih in dolgoročnih interesov.

katih in da pri tem delu nenehno dokazujemo, da je ZK zares vodilna sila delavskega razreda.

Odločujočega položaja v družbi delavskemu razredu ne bo nihče poklonil — izboriti si ga bo moral sam, za kar pa se mora ustrezno organizirati, tako samoupravno, to se pravi v organih samoupravljanja, kakor politično, se pravi v Zvezi komunistov in v sindikatih. Boj za samoupravno in politično organiziranje delavskega razreda je torej tudi boj za uveljavitev njegove odločujoče vloge v družbi. In če je tako, potem ne moremo dopustiti, da delavci ne bi bili ustrezno zastopani v organih samoupravljanja in da ne bi jasno vedeli, za kaj se morajo v teh organih zavzemati. Zagotoviti moramo — kot sem že dejal — večjo prisotnost delavcev v mehanizmu samoupravljanja na vseh ravneh, hkrati pa jih moramo na vsak način oborožiti s tistim znanjem, ki je potrebno za odločanje v teh organih. Temu namenu bo — med drugimi ukrepi — služila tudi sindikalna šola, ki jo sedaj ustanavljamo na republiški ravni, temu namenu so posvečena naša prizadevanja za ustanovitev posebnih katedre za samoupravljanje pri fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo. Družbeno-politično in družbeno ekonomsko izobraževanje za samoupravljanje postaja čedalje pomembnejše in zato mu morata posvetiti polno pozornost tako Zveza komunistov kot naša organizacija.

DE: Posveti so izzvenili v odločno zahtevo, da se položaj delavskega razreda v naši družbi radikalno spremeni oziroma da delavski razred v njej v resnici dobi tisto vlogo, ki mu gre v našem samoupravnem socialističnem sistemu.

Kako to doseči, kako zagotoviti idejnopolično pa tudi konkretno akcijsko enotnost ZKS in ZSS v boju za uveljavitev odločujočega položaja delavskega razreda v naši družbi?

T. Kropušek: Idejno-politična enotnost teh dveh organizacij sploh ni vprašanje. Ni sporno, da je Zveza komunistov vodilna idejna sila delavskega razreda in naše družbe nasploh in da ima kot organizacija v svojih vrstah najbolj osveščeni del delavskega razreda; sindikati pa so politična organizacija vsega delavskega razreda. Zato so idejno-politična izhodišča teh dveh organizacij enotna, še posebej glede uresničevanja zgodovinskega interesa delavskega razreda. Kar pa zadeva njuno akcijsko enotnost, bi dejal, da pravzaprav ne gre za delo dveh organizacij, temveč za to, kako delajo in kakšen vpliv imajo komunisti v sindikatih. Po mojem gre le za to, da komunisti bolj poprimemo za delo v sindi-

M. P.

SEJA PREDSEDSTVA RS ZSS

Izboljšajmo obveščenost delavcev — samoupravljalavcev

Pri RS ZSS sta ustanovljeni komisija za tisk in informiranje v delovnih organizacijah ter komisija za telesno kulturo, šport in rekreacijo

Dobra in pravočasna obveščenost delavcev o razmerah v njihovih delovnih organizacijah je pogoj za njihovo resnično sodelovanje v samoupravljanju; zato jim moramo zagotoviti jedrnat, vsebinsko bogate in razumljive informacije o vsem, kar morajo vedeti kot samoupravljalci. Sindikati se morajo zato najodločneje zavzeti za čimprejšnjo odpravo sedanjih številnih pomanjkljivosti informiranja ter doseči, da bo informiranje delavcev postalo sestavni del poslovne politike sleherne delovne organizacije.

To so bile glavne ugotovitve razprave o informiranju v delovnih organizacijah na zadnji seji predsedstva RS ZSS, ki jo je vodil podpredsednik slovenskih sindikatov Ivo Tavčar. Razprava je pokazala, da smo glede informiranja v delovnih organizacijah v zadnjih letih sicer dosegli določene uspehe, da pa še marsikaj šepa. Svoj del nalog s tem v zvezi bo morala opraviti komisija pri RS ZSS za tisk in informiranje v delovnih organizacijah, katere sestavo bo predsedstvo določilo na svoji prvi prihodnji seji, del nalog bodo morali prevzeti občinski sindikalni sveti, predvsem pa se bodo morale zavzeti za čimboljše informiranje delovnih kolektivov osnovne sindikalne organizacije.

OBVEŠČANJE UREDITI TUDI S STATUTI!

Uvodne misli za omenjeno razpravo sta dala Lojze Cepuš, predsednik dosedanjega odbora za tisk in informiranje v delovnih organizacijah pri RS ZSS ter dr. Bogdan Kavčič, vodja centra RS ZSS za raziskavo javnega mnenja.

Iz podatkov, ki jih je navedel Lojze Cepuš, sledi, da imamo sedaj v Sloveniji kakih 200 glasil delovnih organizacij s skupno naklado 400.000 izvodov. To vsekakor pomeni ali bi vsaj moralo pomeniti izredno pomemben dejavnik obveščanja delavcev o razmerah, v katerih živi in posluje njihov delovni kolektiv, s tem pa tudi izredno pomemben dejavnik njihovega sodelovanja

v samoupravljanju. Dejstvo pa je, da imajo službo za informiranje, ki skrbi za celotno obveščanje delavcev, le redke delovne organizacije in da na splošno vprašanje informiranja v delovnih organizacijah ni zadovoljivo urejeno. To še posebej velja za odgovornost glede informiranja oziroma neinformiranja ali celo napačnega informiranja — tako v statutih delovnih organizacij, še bolj pa v praksi.

V delovnih organizacijah — je dejal tov. Cepuš — zelo pogosto najdemo ljudi, ki zavirajo obveščanje delavcev, ker se bojijo njihove kritike zaradi slabega poslovanja, nepravilnih odnosov itd. Praksa pa kaže, da je prav slabo obveščanje vzrok za različna nezadovoljstva v delovnih organizacijah, ki včasih prerastejo tudi v stavke. Krepitev samoupravljanja zahteva spreminjanje glasil in dela informativnih služb v delovnih organizacijah nasploh, tako da bodo neposredni proizvajalci vedno manj objekt, vedno bolj pa aktiven dejavnik informiranja.

Dr. Bogdan Kavčič je na podlagi izsledkov sindikalnega centra za raziskave javnega mnenja poudaril, da je obveščenost delavcev tem slabša, čim nižja je njihova izobraženost. Raziskave tudi kažejo, da imamo v delovnih organizacijah še vedno nekakšno cenzuro, vsaj v smislu za drževanja določenih informacij samo za ozke vodilne skupine. Sicer pa si delavci tudi z dobljenimi informacijami najpogosteje ne morejo veliko pomagati, ker večinoma zade-

vajo že izvršena dejstva, to pa jim omogoča kvečjemu kritiziranje teh dejstev, nikakor pa ne odločanja.

V razpravi o informiranju v delovnih organizacijah je bilo poudarjeno, da moramo govoriti predvsem o vzrokih, zakaj je informiranje slabo; če bomo delovnim ljudem zares dali pristojnosti, ki jih v našem samoupravnem socialističnem sistemu imajo, potem bo obveščanje moralo postati sestavni del poslovne politike vseh delovnih organizacij. Razprave o informiranosti moramo prenesti predvsem v delovne organizacije, v izvršne odbore sindikalnih organizacij, ki naj začno z odločno bitko, da se vprašanje obveščanja delavcev na ustrezen način uredi tudi v statutih delovnih organizacij.

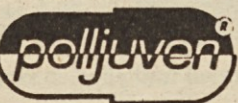
ŠPORT ZA VSAKOGAR

Po skoraj enoletnih pripravah je predsedstvo RS ZSS sprejelo tudi sklep o ustanovitvi posebne komisije pri RS ZSS za telesno kulturo, šport in rekreacijo. Vodil jo bo Jože Vidic, predsednik RO sindikata delavcev storitvenih dejavnosti, njeno celotno sestavo pa bo predsedstvo določilo na prihodnji seji.

Hkrati s tem je predsedstvo izoblikovalo stališča in sklepe glede razvijanja športa in rekreacije v delovnih organizacijah in odločno podprlo akcijo TRIM (šport za vsakogar), katere izvajanje bo tudi ena najvažnejših nalog že omenjene komisije RS ZSS.

V razpravi, v njej so sodelovali tudi predstavniki ZTKS in Parti-

Sredstvo za ohranitev
svežine in vitalnosti

KOMENTATORJEV STOLPEC

Nove obremenitve gospodarstva?!

Znan je, da so poslanci zvezne skupščine v razpravi o predlogu srednjeročnega načrta družbenega razvoja Jugoslavije med drugim posebno ostro kritizirali pomanjkanje rešitev nekaterih bistvenih sistemskih vprašanj in nesoglasja med republiškimimi stališči. Glavna pripomba pa je bila v tem, da sedanja verzija načrta prinaša gospodarstvu nove obremenitve. Neznane vrednosti so še naprej vsi ekonomski instrumenti in ukrepi ekonomske politike — cene, carinske stopnje, davki in drugo. Načrtovanci našega razvoja očitno tudi niso dovolj razmišljali o trgu, njegovi ekonomski moči in prihodnjih zmogljivostih. Načrt ni dovolj natančen, ko gre za programske koncepte pri odstranjevanju nesorazmerij v razvoju gospodarstva, predvsem v bazični in predelovalni industriji, ki bi morali imeti odločilno vlogo pri zmanjšanju trgovinskega in plačilnega deficita. Čeprav je očitno, da se bo deficit v surovinah in energetiki nadaljeval tudi po letu 1975, načrt ne vsebuje dolgoročnejših programov za reševanje teh življenjskih potreb gospodarstva. Avtorji bodo zato morali posvetiti tudi več pozornosti razvoju nekaterih panog, ki so odločilnega pomena za gospodarstvo in življensko raven prebivalstva, predvsem pa razvoj kmetijstva in energetike.

Očitek gospodarstvenikov, da naša ekonomska politika ni načrtna, pa se je ponovno in ne brez osnove okrepil po devalvaciji dinarja. Večina komentatorjev devalvacije sicer sodi, da postaja devalvacija vedno bolj instrument stabilizacije in celo ekspanzivne ekonomske politike, ugotavlja pa tudi, da bi morali devalvaciji slediti številni ukrepi za boljše razporeditev jugoslovanske proizvodne strukture in rentabilnejše poslovanje celotnega jugoslovanskega gospodarstva. Ni namreč dvoma, da bo prišlo do pritiskov cen in osebnih dohodkov, ki imajo malo manevrskega prostora v sedanjem razponu zmanjšane vrednosti dinarja. Tem pritiskom bo potrebno počasi odpirati ventile, da bi lahko jugoslovansko gospodarstvo poslovalo normalno. Odmrzovanje cen in osebnih dohodkov, ki ne bo prva faza po devalvaciji, pa mora spremljati tudi ekonomska akcija za izboljšanje gospodarske strukture jugoslovanskega gospodarstva. To pa pomeni hitrejšo reševanje najosnovnejših težav gospodarskega sistema in odpravo njegovih dosedanjih anomalij. O tem jasno govori tudi dejstvo, da smo se za devalvacijo odločili prav sedaj, ko naj bi devalvacija dolarja objektivno koristila uvoznikom. Da bi ta učinek nevtralizirali in spodbudili izvoz, je bilo potrebno devalvirati tudi dinar. Devizni in zunanjetrgovinski režim, bančni sistem ter sistem razširjene reprodukcije, ki bi materialno okrepili gospodarsko organizacijo, so tako spet postali nadvse aktualni. Če namreč ne bomo sprejeli učinkovitih ukrepov na teh področjih gospodarskega sistema, bo devalvacija povečala le proizvodne stroške, še zlasti v Sloveniji, in potisnila gospodarstvo v še težje razmere, kot so sedanje.

V. B.

Čimprej trdni dinar!

Tržišče ZDA je udeleženo v izvozu SFRJ s 5,3 %, v slovenskem pa z 9 %, zato bo slovensko gospodarstvo teže prizadeto zaradi ameriških zaščitnih ukrepov oziroma devalvacije dinarja kot večina drugih republik v Jugoslaviji. Zaradi nestabilnosti na drugih konvertibilnih tržiščih bo gospodarstvo Slovenije trpelo resne posledice, saj izvažna na konvertibilna tržišča 80 % proizvodov, medtem ko preostalo jugoslovansko gospodarstvo komaj polovico. Zato pričakuje slovensko gospodarstvo hitre ukrepe, ki naj zaščitijo njegove, hkrati pa tudi jugoslovanske interese. Gre za zaščito vitalnih izvoznih interesov: poleg izvoznih dopolnilnih premij bi morali priznati posebne beneficirane obresti za izvozne kredite, podaljšati roke kreditiranja itd. Vse to nam narekuje, da brez odlašanja začnemo končno resno uresničevati nov sistem ekonomskih odnosov s tujino z uvedbo deviznega trga in konvertibilnosti dinarja kot osnovnega merila rentabilnosti proizvodnje.

PO SLEDEH PRITOŽBE DELAVCEV ŽIVILSKJE INDUSTRIJE »PETOVIA« V PTUJU

Premalo samoupravljanja in preveč opravljanja

Če bi se večkrat pogovorili o vsem, kar zadeva gospodarjenje, delitev dohodka in notranje odnose in če bi vsi delavci sodelovali pri vseh pomembnih odločitvah v kolektivu, ne bi prišlo do izbruha nezadovoljstva

V drugi polovici lanskega novembra je Franc Kolednik, sodar v ptujskem podjetju »Petovia«, poslal republiškemu sindikalnemu svetu in nekaterim uredništvom pismo, ki ga je podpisalo še 30 delavcev tega 200-članskega kolektiva. V njem se pritožuje nad samovoljo direktorja in nekaterih njegovih najbližjih sodelavcev; graja novi pravilnik o nagrajevanju, češ da koristi le direktorju in njegovim »zvestim privrženecem«; trdi, da se je direktor okoriščal na račun kolektiva, očita mu grabež pri dnevnicah in kilometrinah, čezmerno porabo reprezentančnih sredstev in še veliko drugih slabosti in napak. Podpisniki pisma predlagajo, naj bi sklicali množični sestanek kolektiva, na katerem bi se demokratično dogovorili, kaj storiti, da bi uveljavili pravo delavsko samoupravljanje.

Republiški sindikalni svet je njihovo pritožbo poslal izvršnemu odboru osnovne sindikalne organizacije, nanjo pa je opozoril tudi občinski sindikalni svet, ki za Kolednikovo akcijo sploh nista vedela. Izvršni odbor je takoj sklical sestanek in nanj povabil tudi zastopnike občinskega sindikalnega sveta. Po šestih urah razprave je izvršni odbor sklenil, da bodo sklicali množični sestanek, na katerem naj bi vsi člani kolektiva odkrito in pošteno povedali, kaj je v podjetju narobe. To so tudi storili. V drugi polovici decembra se je kolektiv sestel in po dolgi in včasih dokaj žolčni razpravi ugotovil, da nekatere obtožbe, naperjene proti direktorju in vodilnim ljudem iz uprave, ne drže ali pa ne drže popolnoma. To velja predvsem za osebno izkoriščanje in grabež. Res pa je, da delavci premalo vedo, kaj se dogaja v podjetju, da ne sodelujejo pri odločitvah in da zato odnosi v kolektivu niso dobri; od tod tudi govornice za vogali, ki vedno niso temeljile na resnici, od tod molk na sestankih.

In o tem naj zapišem nekaj njihovih misli.

NEZADOVOLJSTVU SO KRIVI IZREDNO NIZKI OSEBNI DOHODKI

„Mislim“, je rekla na sestanku izvršnega odbora Francka Petrovič, predsednica osnovne sindikalne organizacije, „da z nesposobnimi ljudmi v vodstvu ne bi dosegli več kot 3 milijone dinarjev prometa na mesec, medtem ko smo pred nekaj leti ustvarili komaj 2.300.000 dinarjev prometa v vsem letu. Dejstvo pa je, da so naši osebni dohodki bili in

so še izredno nizki. Že pred letom smo ustanovili komisijo za pripravo novega pravilnika o delitvi osebnih dohodkov, potem pa nas je najprej prizadela zamrznitev in kasneje še nepotrebno odlašanje verifikacije samoupravnega sporazuma v naši grupaciji. Vse leto smo tolažili delavce in obljubljali zvišanje, toda ljudje, ki so dobivali komaj 590 dinarjev na mesec, so težko čakali zvišanje; govorili so, da le obljubljamo, storimo pa ničesar.“

Medtem so v »Petovii« pripravljali nov pravilnik o nagrajevanju in ko je bil osnutek narejen in so delavci zvedeli za predlagane postavke, je bil ogenj v strehi. Mnogi so se pritožili, češ da osnutek ne upošteva resničnega dela posameznikov; pritožil se je tudi izvršni odbor sindikata in delavski svet je osnutek praviloma zavrnil ter zahteval, naj komisija pripravi novega — ki ga zdaj sestavljajo — nekaj dni kasneje pa so podpisali samoupravni sporazum v njihovi grupaciji.

Zanimiva je bila tudi razprava tovarišice Zorčičeve. Reklaje:

„Ugotoviti moramo, kako je do te pritožbe prišlo. Osnova so nove plače. Kolednik je kvalificiran delavec, ima pa premajhno tarifno postavko in s tako plačo ne more živeti. Nima nobenih znanstev, da bi s pomočjo zvez dosegel zase kaj boljšega. Priznajmo, da pri nas ni reda: če bi bil red, bi imeli tudi višje plače. Včasih se človek znajde pred tem, da si ne more sam pomagati. In ne samo Kolednik!“

Pa še tovarišica Filipičeva:

„Ljudem pristojni niso povedali, da bodo napake v novem pravilniku odpravili. Pritoževali so se, šli so celo k direktorju in zgodilo se je, da se z delavci ni hotel pogovarjati; odšel je iz pisarne. Na komisijo pa se tudi ni bilo možno pritožiti, ker se ni sestajala. Upam, da bo novi predlog boljši, kot je bil prejšnji in da bo omogočil resnično delitev po delu.“

SKUPNO DOGOVARJANJE NAJ ZAMENJA SUŠLJANJE OKROG VOGALOV.

V takšnih razmerah je seveda sleherna govorica o tem, kako si vodilni izplačujejo velike dnevnice in kilometrine in neizkoriščene dopuste, nalepela na odprta ušesa. Ko pa so pogledali v obračune, se je izkazalo, da so izplačevali le 50 dinarjev za dnevnice in 0,70 dinarja za prevoženi kilometer, da torej ne gre za nikakršen grabež. Enako velja za nadure, ki jih je odobril delavski svet. Prav bi bilo, so rekli na se-

stanku, če bi z novimi pravilniki ponovno določili, kdo je upravičen do nadur, komu je možno izplačati neizkoriščeni dopust in kako bi delili potne stroške, da ne bi bilo negodovanja.

Govorili so tudi o pomanjkljivosti v poslovanju, o primanjkljaju pri embalaži, ki je dosegel več kot 300.000 dinarjev in ki je, kot kaže, nastal zaradi napačnega knjiženja; delavce pa so miličniki zasliševali, kot da bi kdo kradel. Tako se je slaba volja še povečala.

DELAVCI NAJ VEDO, KDO V PODJETJU PIJE IN KDO PLACA

Na sestanku kolektiva so mnogi razpravljavci opozorili na slabosti samoupravljanja.

Tovariš Novak je med drugim dejal:

„Pri nas delavci ne vedo, kdo v podjetju pije in kdo plača. Ne vemo, kdo je šef, in kadar kaj rabimo, hodimo od enega do drugega in nihče nam ne zna pomagati. Podjetje morajo voditi sposobni ljudje, potlej bo tudi delovna disciplina. Delavec je kaznovan za vsako malenkost, vodilni pa ne.“

Tovariš Poherc je govoril o odnosih v kolektivu:

„Že dalj časa opažam, da mnogi govorijo, kako si na delavskem svetu ne upajo govoriti. Današnjega sestanka ne bi bilo, če bi bili odnosi v kolektivu dobri. Nihče nam ne bo pomagal, če sami ne bomo znali urediti svojih zadev. Nihče nam ne bo ukazal, naj si delimo več denarja, če ga sami ne bomo ustvarili. O napakah se sproti pogovarjamo in se dogovorimo, kako jih bomo odstranili. Delati in govoriti pa moramo javno in ne za hrbti.“

Očitno je torej, da pri vsej zadevi ne gre samo za nezadovoljstvo sodarja Kolednika in nekaj »nergačev“.

Francka Petrovič, ki je predsednica sindikata v Petovii, mi je pred dnevi rekla:

„Na obeh sestankih je bilo izrečeno veliko koristnih misli in pobud za izboljšanje razmer v kolektivu. Zdaj gre za to, da jih uresničimo.“

V minulih petindvajsetih letih je »Petovia« zrasla iz majhnega obrtnega podjetja v dokaj sodobno organizirano delovno organizacijo, in vse, karkoli novega imajo, so si pridobili z lastnim delom. Zato verjamem, da bodo nedavne in zdajšnje razprave okrepile njihove težnje po resnični delavski samoupravi.

JANEZ VOLJČ

Bodo načrti zastonj?

V podjetju KORS bi radi povečali zmogljivosti

Konfekcijsko podjetje KORS iz Rogaške Slatine že nekaj let uspešno posluje. Zdaj zaposluje ta delovna organizacija že kakih 320 delavcev, možnosti pa so, da bi se njihovo število še povečalo. Dejstvo namreč je, da v minulem poslovnem letu v podjetju KORS niso mogli zadovoljiti vseh želja kupcev, razen tega pa so dokaj dobro zakoračili tudi na tuja tržišča, zlasti v Švico in v Zahodno Nemčijo, kamor so izvozili več kot 10 % svoje proizvodnje. V letošnjem letu pa nameravajo ta izvoz še podvojiti.

Tržišče torej govori v prid novim investicijam v konfekcijskem podjetju KORS, ki naj bi povečale njihove proizvodne kapacitete. Upoštevaje to in pogoste razprave v naši družbi o tem, kako naj bi pomagali nerazvitim področjem, so se v podjetju odločili pripraviti načrte za razširitev proizvodnje. Po tem programu bi za gradnjo in opremo novih obratov potrebovali približno 19 milijonov dinarjev. Te vsote pa konfekcionarji iz Rogaške Slatine ne morejo zagotoviti sami, zato so zaprosili za kredite. Kot pa vse kaže, so vse njihove dosedanje prošnje zaman — kljub ekonomski utemeljenosti naložbe in kljub vedno pogostim besedam o nujni pomoči nerazvitim področjem!

M. B.

Še več kot lani!

RUDIS napoveduje 500 milijonov din celotnega dohodka

Z lanskim planom so v trboveljskem poslovnem združenju Rudis predvidevali 370 milijonov dinarjev celotnega dohodka, ob koncu leta pa se je izkazalo, da bodo ta plan presegli za približno 100 milijonov dinarjev. To jim je uspelo doseči s sklenitvijo nekaterih novih pogodb in z razširitvijo obsega dela tako doma kot na tujem. Za najpomembnejši uspeh pa štejejo v poslovnem združenju Rudis to, da so polovico celotnega dohodka ustvarili s storitvami v izvozu in s prodajo izdelkov svojih članic na tujih tržiščih. Bržčas pa bi bili rezultati gospodarjenja še precej boljši, če se ne bi Rudis skozi vse minulo leto otepal težav zavoljo pomanjkanja obratnih sredstev.

Letošnji gospodarski načrt trboveljskega poslovnega združenja Rudis pa je še bolj ambiciozen: zadali so si, da bodo v letu 1972 dosegli 500 milijonov din celotnega dohodka.

M. V.

V OBJEKTIVU

Novo v zraku

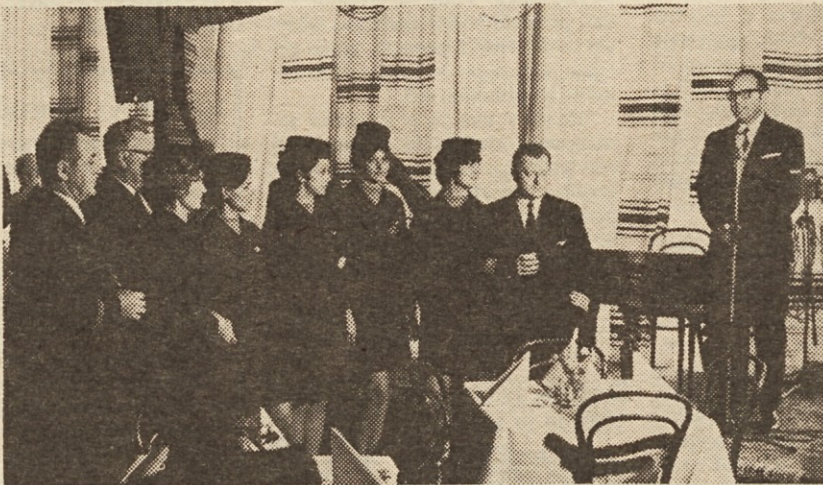
Letalsko podjetje Inex-Adria aviopromet je lani preletelo svojega milijontega potnika. Samo v lanskem letu se je število potnikov povzpelo na 355.909. Vsem svojim potnikom seveda v zraku tudi postrežejo s pijačo in prigrizkom, pri daljših poletih pa s kompletnimi obroki. Izredno visoka vsota — 5 milijonov dinarjev — ki so jo porabili za prehrano potnikov v lanski sezoni, jih uvršča med charterska podjetja, ki izredno dobro skrbijo za potnike. Doslej so hrano za potnike nabavljali na letališčih, letos pa so uvedli novost: na avioni bodo postregli z vakuumsko pakirano hrano domačih podjetij.

Minuli teden je Inex-Adria aviopromet povabil predstavnike letališč na degustacijo hrane, ki jo pripravljajo za letošnjo sezono. Svoje izdelke so poslali na poskušnjo Emona, Žito, Kolinska, Badel, Dana, Krka, Medex in še nekatera druga podjetja. Izbira jedil je bila izredno bogata: od vseh vrst najkvalitetnejših mesnih izdelkov do sirov, medu, sadja in različnih pijač. Prav gotovo se letošnjim potnikom Inex-AA ni treba bati, da jih v zraku ne bi postregli z jedačo po njihovem okusu.

A. A.

Kot v letalu, so tudi na degustaciji postregle z novimi obroki hrane stevardese AA

Na degustaciji v hotelu Lev so bili zbrani tudi piloti in stevardese Inex-AA

Vakuumsko pakirani obroki so tudi na oko zelo simpatični, če pa si lačen ...

GRADBENA PODJETJA »PIONIR« NOVO MESTO, SGP »GORICA« NOVA GORICA, »INGRAD« CELJE, »STAVBAR« MARIBOR, »OBNOVA« LJUBLJANA, »SAVA« JESENICE, »TEHNIKA« LJUBLJANA IN »PROJEKT« KRANJ PRED ZDRUŽITVIJO?

OSEM ZA ENEGA — EDEN ZA OSEM

Napovedujejo ustanovitev združenega podjetja, vendar bodo obliko določile delovne organizacije same, ko se bodo združile ● Za zdaj dajejo prednost vsebini integracije ● V prvi fazi predvidevajo združevanje na področju razvojno-raziskovalnih služb, raziskave tržišča, marketinga, združitve dela sredstev, kasneje pa tudi združevanje na drugih področjih ● Razen skupno dogovorjenih akcij bodo podjetja še naprej samostojna v svojih komercialno-finančnih odločitvah

Slovenci bomo še letos — seveda če se ne bo kje zataknilo — dobili novega velikana: novo veliko združeno gradbeno podjetje. To združeno podjetje naj bi kot temeljne organizacije združenega dela tvorila tista gradbena podjetja, ki so že zdaj povezana v okviru poslovnega združenja GIPOSS, in sicer »Pionir« iz Novega mesta, SGP »Gorica« iz Nove Gorice, »Ingrad« iz Celja, »Obnova« in »Tehnika« iz Ljubljane, »Stavbar« iz Maribora, »Sava« z Jesenic in »Projekt« iz Kranja.

Kako daleč so priprave za združitve osmih gradbenih podjetij v Sloveniji? Kaj pomeni tako močno združeno podjetje za slovenske in jugoslovanske razmere? Kakšne so prednosti združitve?

Na omenjena vprašanja poskušamo odgovoriti v pričujočem zapisu.

Dipl. inž. Sergej Bubnov, direktor poslovnega združenja GIPOSS, Lojze Capuder, njegov pomočnik za operativno, Ivan Kočev, glavni direktor nove meškega »Pionirja« dipl. inž. Boris Majaron iz mariborskega »Stavbarja« in Franjo Čevnik, vodja pravne službe v celjskem »Ingradu«, so se radi odzvali našemu vabilu in odgovorili na zastavljena vprašanja.

PRED SEMMIMI LETI ZASAJENA SADIKA

„Združevanje podjetij v večje skupne organizacije je značilen pojav gospodarstva v svetu,“ pripoveduje dipl. inž. Sergej Bubnov, direktor poslovnega združenja GIPOSS. „Tudi pri nas se je ta pojav začel uveljavljati, čeprav v večjem obsegu za sedaj le v Srbiji ter v Bosni in Hercegovini. V Sloveniji so se

doslej združile le železarne, katerih izkušnje na tem področju skušamo izkoristiti tudi mi, ko pripravljamo združitve naših podjetij. S tem v zvezi moram povedati, da smo sadike združenja zasadili že pred sedmimi leti, ko je šest slovenskih gradbenih podjetij — Pionir, SGP Gorica, Ingrad, Obnova, Stavbar in Sava, ustanovilo Poslovno združenje GIPOSS z edinim namenom, da bi skupaj zasnovali sistem industrializirane stanovanjske gradnje. Od tedaj pa se je veliko spremenilo. V naše združenje sta pristopili še dve

nine in smo zdaj na poti vse tenejšega medsebojnega povezovanja podjetij članov GIPOSS. Seveda se pri tem srečujemo še z mnogimi problemi, nespornostmi, protislovji, vendar lahko rečem, da je čut medsebojne povezanosti vse močnejši.“

Lojze Capuder, pomočnik direktorja za operativno v poslovnem združenju GIPOSS, pa dodaja:

„Osem gradbenih podjetij je v poslovnem združenju v minulih sedmih letih doseglo res lepe rezultate. Naj navedem le enega, ob katerem si boste pred-

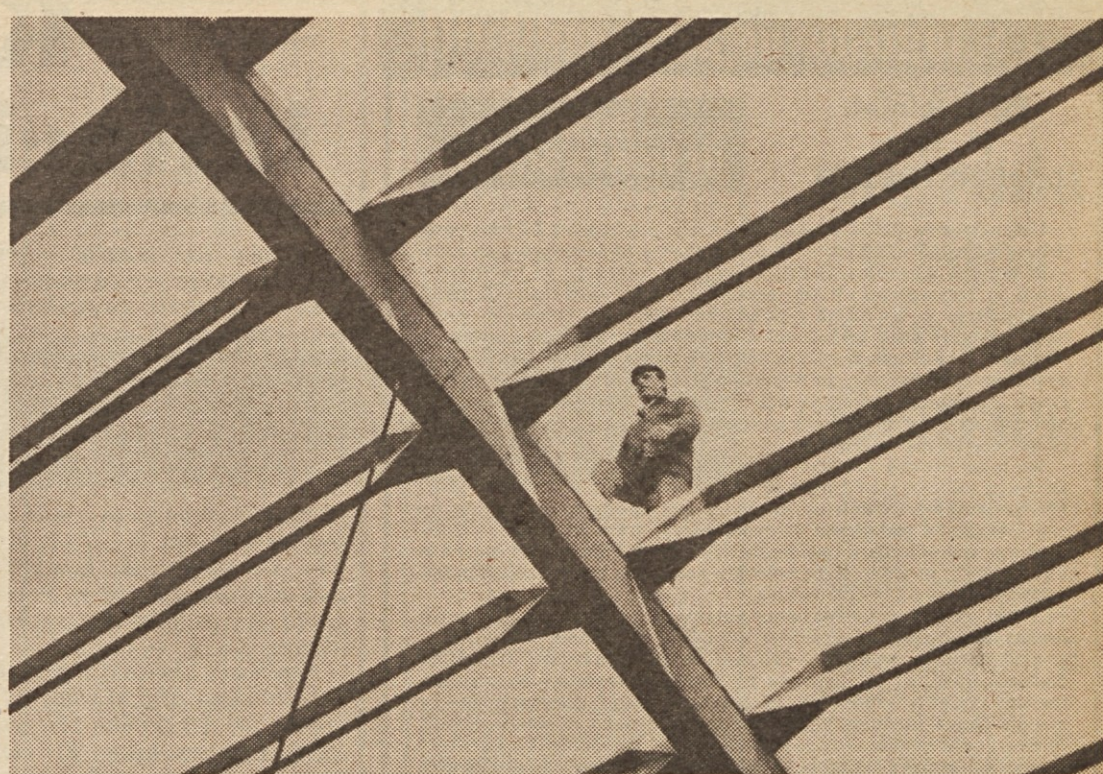
V SLOVENIJI NASTAJA NAJVEČJE ZDRUŽENO JUGOSLOVANSKO GRADBENO PODJETJE. V NJEM BO ZAPOSLENIH BLIZU 13.000 DELAVCEV, KI NAJ BI ŽE ČEZ PET LET USTVARILI DOBRE 3 MILIJARDE CELOTNEGA DOHODKA, PRI TEM BODO SAMO V SLOVENIJI ZAJELI VEČ KOT 30 % VSEH GRADBENIH ZMOGLJIVOSTI.

O TEM SO SPREGOVORILI: DIPL. INŽ. SERGEJ BUBNOV, DIREKTOR POSLOVNEGA ZDRUŽENJA GIPOSS IZ LJUBLJANE, LOJZE CAPUDER, POMOČNIK DIREKTORJA GIPOSS ZA GRADBENO OPERATIVNO, IVAN KOČEVAR, GLAVNI DIREKTOR PIONIRJA IZ NOVEGA MESTA, DIPL. INŽ. BORIS MAJARON IZ MARIBORSKEGA STAVBARJA IN FRANJO ČEVNIK, DIPL. PRAVNIK IZ CELJSKEGA INGRADA.

podjetji — ljubljanska Termika in kranjski Projekt. Prvotni industrijski sistem gradnje je kmalu zastarel. Zato smo razvili nove sisteme tako za stanovanjsko gradnjo kot tudi za gradnjo mostov, prevzeli in zgradili smo nove velike stanovanjske soseske, turistična naselja, mostove, osnovali smo razvojno-raziskovalni center ter storili še veliko koristnega na področju tehnologije in organizacije. Ves ta čas pa smo glavno skrb posvečali problemu povezovanja in medsebojnega razumevanja. Tako je ta, pred sedmimi leti zasajena sadike, poglajala krepke kore-

stavljali koristnost našega povezovanja. V okviru naše grupacije smo dosegli, da zdaj porabimo na osnovi tako imenovanega „tunelskega opaženja“ za gradnjo kvadratnega metra stanovanjske površine le enajst do šestnajst ur, kar pomeni že visoko evropsko produktivnost, prej pa je ta čas znašal kar 36 do 42 ur itd.“

Lojze Capuder je s tem v zvezi navedel še en zanimiv primer skupnega sodelovanja. Gre za najnovejšo gradnjo največjega viadukta na štiripasovni cesti Vrhnika — Postojna pri Ver-

du. Tu pet gradbenih podjetij, članov poslovnega združenja GIPOSS, gradi viadukt po sistemu „drsnega opaženja“. Najpomembnejše pri tem je, da je pet gradbenih podjetij organiziralo skupno gradbišče, za kar so posebej pripravili poslovnik za vodenje gradbišča, pravilnik o nadzoru, o delovnih razmerjih, varstvu pri delu in druge dokumente. A čeprav so se na

la, če bi vse to delali v organiziranem združenem podjetju, saj poslovno združenje kot oblika sodelovanja ne zagotavlja dovolj učinkovitega sodelovanja. Mnogokrat gre za hitre odločitve ali za poročila pri prevzemanju del, česar pa poslovno združenje samo in brez osmih članov ne more storiti. Vse to je narekovalo, da smo začeli intenzivno razmišljati še o tesnejši integraciji. Samo skupaj lahko naredimo nekaj več. V ponazoritev naj navedem, da bi v minulem letu, če bi bili seveda združeni, ustvarili blizu poldrugo milijardo dinarjev celotnega dohodka in sto do stovajset milijonov dinarjev za sklade od devetstomilijonski vrednosti poslovnega sklada.“

Direktor poslovnega združenja GIPOSS pa je povedal:

„Naš večletni skupni razvoj nujno vodi podjetja, ki sodelujejo, k tesni medsebojni povezavi, katere obliko bodo podjetja določila sama. Menim pa, da je vsebina pri tem bolj pomembna kot zunanja oblika. Kar pa zadeva vsebino, predvidevamo v prvi fazi združevanje na področju razvojno-raziskovalnih služb, raziskave tržišča, marketinga, združitve dela sredstev. Temu pa naj bi kasneje sledilo tudi združevanje na drugih področjih. Podjetja pa bodo kljub skupno dogovorjenim akcijam ostala še naprej enako samostojna v svojih komercialno-finančnih odločitvah.“

Neuradno smo zvedeli, da naj bi se vseh osem delovnih kolektivov na referendumih že letos odločilo o ustanovitvi združenega podjetja. Prvi rok za začetek poslovanja v združenem podjetju so določili za 1. julij letos, drugega pa za 1. januar 1973. leta, odvisno pač od tega, kako hitro bodo potekale priprave za takšno integracijo.

KAJ POMENI ZDRUŽENO PODJETJE?

O tem, kaj pravzaprav pomeni združeno gradbeno podjetje, ki bo skupaj zaposlovalo blizu 13.000 delavcev, za slovenske in jugoslovanske razmere, smo si prizadevali izvedeti od predstavnikov posameznih podjetij.

Ivan Kočev, glavni direktor SGP »Pionir« Novo mesto:

„V novo združenem podjetju vidimo predvsem naslednje prednosti: boljša bi bila raziskava tržišča doma in v tujini, s tem pa bi lahko ustvarili večji dohodek in akumulacijo podjetja ter združenih delov. Boljši bi bil tehnološki razvoj in hitrejša osvajanje sodobnih sistemov gradnje. Nadalje bi imelo združeno podjetje veliko prednost pri uresničevanju skupnih investicijskih vlaganj v modernizacijo proizvodnje. Imeli bi tudi enotno poslovno politiko podjetja ob upoštevanju interesov organizacij združenega dela. Večja bi bila učinkovitost nastopanja na tržišču glede angažiranja lastnega kapitala s kapitalom denarnih zavodov. Uskla-

jevali bi lahko potrebe organizacij združenega dela pri izdelavi pravilnikov in poslovnikov, pri gradnji skupnih samskih domov, delavskih restavracij, pri vzgoji kadrov in drugem. Razvijali bi samoupravni sistem v skladu z ustavnimi dopolnili in ob ekonomski celovitosti organizacij združenega dela s pravico do odcepitve.“

Dipl. inž. Boris Majaron, »Stavbar« Maribor:

„To bi bilo največje gradbeno podjetje v Jugoslaviji z realizacijo, ki bi se približala 4 % celotnega dohodka jugoslovanske gradbene operative. Dolej je največje takšno podjetje v Jugoslaviji beograjski »RAD« z 2,2 % udeležbo. V Sloveniji bi v tem primeru zajeli blizu 30 % vseh gradbenih zmogljivosti. Največje prednosti združenega podjetja pa bi bile naslednje: v kapitalni moči združenega podjetja in v koncentraciji intelektualnih zmogljivosti.“

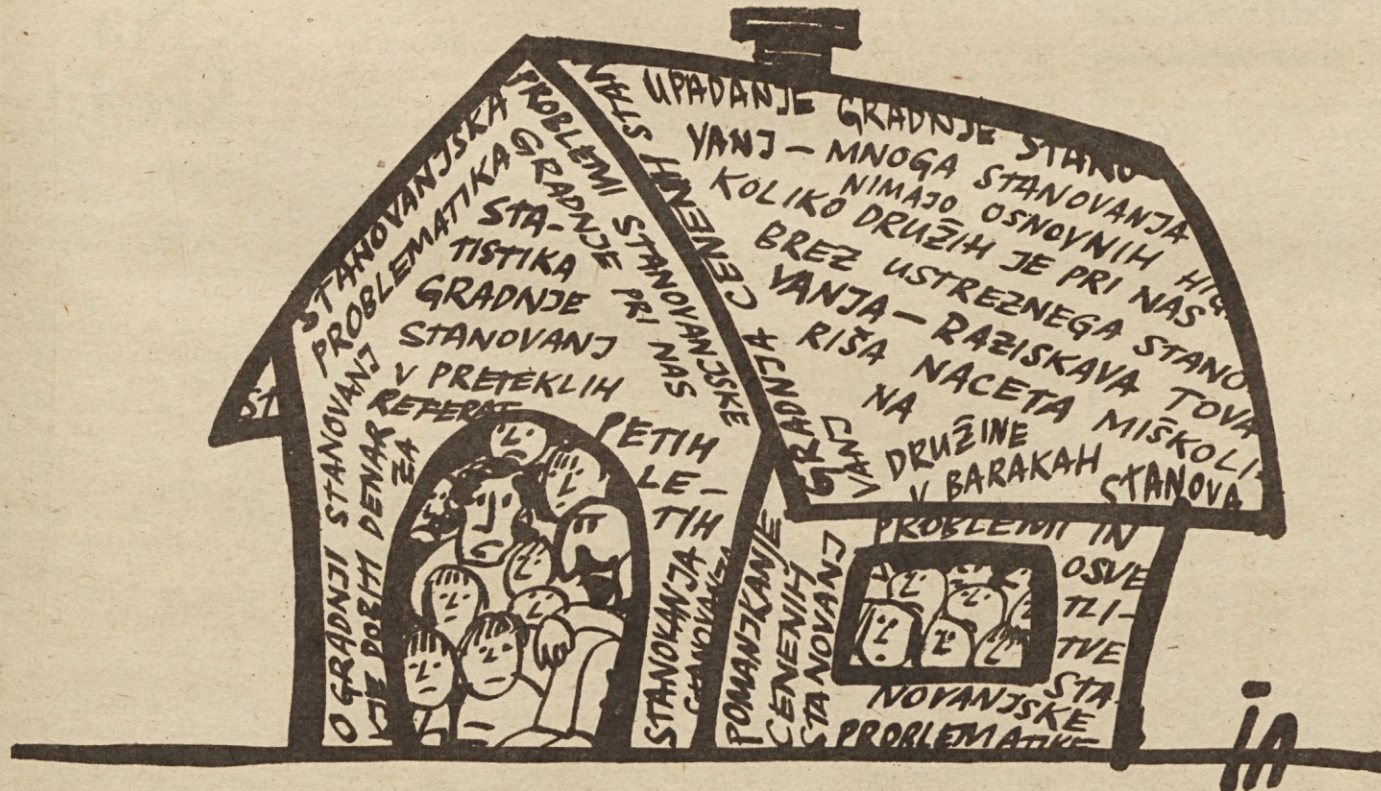
Franjo Čevnik, vodja pravne službe, Ingrad Celje:

„Z združenim gospodarskim potencialom osmih podjetij bi bilo novo podjetje s svojimi temeljnimi organizacijami združenega dela sposobno enotno vpeljati na našem trgu za naše razmere najprimernejšo sodobno tehnologijo, še posebej na področju stanovanjske gradnje, za kar je naša družba najbolj zainteresirana. Združeno podjetje bi bilo sposobno prevzeti dolgoročne obveze stanovanjske gradnje glede na načrte družbeno-političnih skupnosti in jih uresničiti tako glede rokov kot tudi kvalitete in cen ob velikih finančnih prihrankih!“

Dipl. inž. Sergej Bubnov, direktor GIPOSS:

„Za slovenske in jugoslovanske razmere bi takšno združeno gradbeno podjetje lahko veliko prispevalo k uspešnemu razreševanju številnih problemov na področju gradbeništva, zlasti na področju stanovanjske gradnje. Omogočilo bi racionalnejše in cenejše poslovanje, znižalo režijske stroške, izboljšalo tehnologijo gradnje in v končnem učinku pocenilo gradbene storitve. Združeno podjetje bi z združenimi sredstvi odločilno prispevalo h koncentraciji stanovanjske gradnje in s tem k racionalnejši porabi sredstev za komunalno opremo in pripravo zemljišč. Lahko bi bistveno vplivali na razvoj obrtniških in instalacijskih podjetij, pospeševali racionalizacijo njihove dejavnosti in vključevanje v celotni proces graditve, kar je pri nas še vedno nerešen problem. Pravilneje bi lahko usmerili razvoj industrije gradbenih materialov. Tudi urbanistično in projektno dokumentacijo bi lahko izdelovali sami, ali jo usmerjali v skladu s potrebami naročnikov in našimi ekonomskimi možnostmi. Zavedamo pa se, da je pot k temu cilju dolga in težavna, res pa je, da smo velik del te poti že prehodili in da je naš cilj že viden.“

MILAN ŽIVKOVIČ

— Ja, ja, Mica, takrat, ko se bodo vse te besede spremenile v dejanja, bomo tudi mi dobili boljše stanovanje!

... v jugoslovanskih sindikatih

Po stopinjah
21. seje
predsedstva ZKJ

BOSNA
IN HERCEGOVINA

Uresničevanje stališč in sklepov 21. seje predsedstva ZKJ ter opredeljevanje nalog sindikata — to je bila glavna tema razprave na izvršnem odboru skupščine Sindikata delavcev industrije in rudarstva v Bosni in Hercegovini. V tej razpravi so člani ugotavljali, da razen nacionalizma in šovinizma v posameznih delovnih kolektivih, predvsem nekateri drugi pojavi odločilno zavirajo razvoj samoupravnih odnosov. Gre za neupravičene razlike pri nagrajevanju po delu, za probleme zaposlovanja, za nepravilnosti v socialnem zavarovanju in drugo. Po mnenju izvršnega odbora pa je v sedanjem trenutku najpomembnejše to, da se sindikati otresejo deklaracij in da začno praktično delovati na vseh ravneh.

Socialna varnost delavcev je bila osnovni motiv razprave na seji izvršnega odbora, med drugim je bilo rečeno, da za sindikate ne more biti sprejemljivo, če delavec, ki več let dela v podjetju, ne ve, kdaj bo prišel do strehe nad glavo. Varnemu delu je treba po mnenju članov izvršnega odbora Skupščine sindikata delavcev industrije in rudarstva BiH posvetiti posebno skrb, začeti s doslednim spoštovanjem pravic delavcev do zdravstvenega varstva.

S tega stališča je izvršni odbor obravnaval tudi predloženi osnutek družbenega dogovora o delitvi dohodka in osebnih dohodkov v gospodarstvu te republike. Pri tem so se razpravljavci zavzeli za takšno delitev, ki bo temeljila na rezultatih dela, ki bo utrjevala socialno varnost zaposlenih in blažila socialno diferenciacijo. Po mnenju članov izvršnega odbora predlagani osnutek dogovora vsebuje temeljne elemente, bržčas pa bo k njegovi izpopolnitvi pripomogla tudi javna razprava in praksa sama. Po sedanjem predlogu družbenega dogovora je predvideno, naj bi znašal najnižji osebni dohodek 55 % od povprečnega osebnega dohodka v republiki, medtem ko naj bi bil najvišji osebni dohodek za 4,8-krat višji od tega povprečja.

NAJVEČJA JUGOSLOVANSKA KMETIJA

Misija mednarodne banke, ki je obravnavala več ekonomskih projektov, je ocenila projekt hidrosistema Donava-Tisa-Donava kot primeren za mednarodno financiranje. Gre za kompleksen kmetijsko-predelovalni projekt, zasnovan na razvoju tega velikega hidrosistema. Sedaj poteka integracija kmetijskih organizacij in kmetijsko-industrijskih kombinatov na področju sistema Donava-Tisa-Donava. Vanj se je doslej vključilo kakih 30 kmetijskih organizacij z 12.000 zaposlenimi in s površino 76.000 ha. Pričakujejo pa, da bo na tem področju kmalu nastalo največje jugoslovansko kmetijsko posestvo, veliko 100.000 ha.

Komu godi inflacijska psihoza?

Odgovor na vprašanje, kakšne ekonomske razmere vladajo v posameznih državah, je moč poiskati najhitreje, če pogledamo, kako se gibljejo cene trajnih potrošnih dobrin. V tistih državah, kjer jemljejo ljudje denar iz hranilnic in kupujejo stanovanja, avtomobile, pohištvo in drugo blago, ne morejo imeti nič drugega kot inflacijo. Če naglo naraščajo cene takšnih dobrin, tudi povečevanje obresti ne pomaga: denar se bo pač selil tja, kjer je bolj „na varnem“.

Nekaj podobnega se dogaja zdaj pri nas. Cene stanovanj rastejo po 25 in več odstotkov na leto, cene avtomobilov le nekoliko počasneje pa tudi marsikaj drugega se še vedno bolj splača kupiti, kot pa imeti denar v banki in čakati na obresti.

Naraščanje draginje si prizadevajo polno izkoristiti zlasti tisti, ki imajo od inflacije največ koristi, pri nas denimo zdaj sestavljalci in proizvajalci avtomobilov. To dobro vedo tudi skrbniki zveznega proračuna, zato pridno zvišujejo carine in navijajo davke na uvožene avtomobile. Tako se denar avtomatično steka v zvezno in druge blagajne pa tudi domači proizvajalci so zaščiteni pred neljubo konkurenco. Vendar lahko takšen prehod davčni in carinski vijak za uvoz avtomobilov, ki mu navadno sledi tudi povišanje cen domačih avtomobilov, zelo škoduje razvoju domače avtomobilske industrije, saj ji daje potuho, da bo lahko kot zaščiteni monopolist še naprej gospodarsko živela na račun splošne družbene podpore. Nekaj takšnega, kar dokazuje to trditev, se je že zgodilo. Uvoz avtomobilov je lani upadel za polovico, kljub temu pa prodaja doma izdelanih ni kaj prida narasla. Zato se zaloge domačih avtomobilov povečujejo, saj postajajo predragi za kupce.

Kaj storiti? Kaj drugega, si mislijo proizvajalci avtomobilov, kot spet zaigrati preizkušeno melodijo: avtomobili se bodo podražili takoj, ko bo napočila odjuga cen. In brali smo, da bodo „priljubljeni fički“ po novem blizu 27.000 dinarjev in tako naprej. Do aprila je torej vse še po stari ceni: navali potrošnik in kupi, dokler je še čas!

Devalvacija dinarja je tako reklamo samo še okrepila, zato ji bo nasedlo tudi veliko pa-

metnih ljudi, ne le naivni. Nekaj časa bodo zato avtomobili domačih proizvajalcev še sli „za med“, nato pa se bo ustavilo. Hkrati s prodajo avtomobilov bodo obstale tudi njihove cene. Znano je namreč, da cene izdelkov ne rastejo takrat, ko so skladišča polna, ampak takrat, ko jih ni na trgu.

Te ekonomske zakonitosti se najbrž dobro zavedajo tudi v Crveni zastavi, zato se niso spustili le v reklamni boj za kupce, ampak tudi v boj za monopolni položaj na našem avtomobilskem trgu. Tako je direktor Crvene zastave ondan v zvezni skupščini zastavil vprašanje, ali res potrebujemo devet avtomobilskih tovarn. Sedem jih že imamo, dve da sta tik pred začetkom dela, razen tega pa dobiva tudi montaža avtomobilov vedno večji obseg. Za njegovim vprašanjem nedvomno tiče znamenja zastavo pri prodaji potniških avtomobilov!

Skrb Crvene zastave za obstoj in razvoj je vsekakor razumljiva, utemeljena pa ni, saj si trga ne prizadeva pridobiti predvsem z večjo produktivnostjo dela, ampak z izrivanjem konkurentov. Danes ima Crvena zastava na trgu že tako prevladujoče mesto, saj proizvede približno 70% domače proizvodnje osebnih avtomobilov. Domača industrija avtomobilov pa zaenkrat zadovoljuje komaj polovico povpraševanja. Vendar strokovnjaki predvidevajo, da se bo avtomobilski park v naslednjih letih povečal po stopnji 19 %. Tako bi 1975. leta prišlo na 1000 Jugoslovancev 82 avtomobilov, letos pa jih pride 34. Jugoslavija naj bi imela leta 1972 nekaj manj kot 1.800.000 potniških avtomobilov, zdaj pa jih ima 865.000. Glede na predvideno povečanje domače proizvodnje in uvoza, ki pa smo ga z devalvacijo občutno zaježili, je mogoče ugotoviti, da se bo na trgu pojavil letni presežek 140.000 avtomobilov.

Naša avtomobilska industrija bo torej res zašla v težave, vendar ne po krivdi kupcev! V tiskilo bo zašla zato, ker navadno zadovoljuje na račun sedanjih in bodočih avtomobilistov le svoje monopolne interese, zaščiten z visoko carino za uvoz avtomobilov, pri tem pa ne upošteva, da se s takšno politiko njen manevrski prostor na trgu vse bolj oži.

V. B.

TE DNI SO REKLI

Predsednik Izvršnega sveta SR Srbije MILENKO BOJANIĆ v skupščinski razpravi o srednjeročnem načrtu Srbije:

Maksimiranje cen in devalvacija dinarja predstavljata nove momente v reševanju perečih vprašanj. Oba ukrepa moramo vzeti zelo resno. Valutna reforma nas materialno precej stane in z njo plačujemo ceno za stabilizacijo gospodarskega življenja. Toda če bomo sedeli križem rok, se bo kmalu izkazalo, da smo to ceno plačali zastonj.

Devalvacijo dinarja moramo izkoristiti za razreševanje perečih vprašanj. V tem smislu moramo dati svoj prispevek tudi k urejanju zadev na ravni federacije in storiti vse, kar je v naši pristojnosti, da se dogovori na ravni federacije uresničujejo čim bolj dosledno. Prav tako moramo na vseh ravneh v naši republiki — v občinah in v delovnih organizacijah — podrediti svoje ravnanje hitrejšemu in učinkovitejšemu zdravljenju gospodarskega položaja. Samo usklajeno delovanje vseh republiških dejavnikov na temelju dogovora v federaciji lahko da potrebne pozitivne rezultate.

Predsednik Izvršnega sveta SR Hrvaške DR. IVO PERIŠIN v „Ninu“:

V tem trenutku je po mojem postalo nujno, da vgradimo politiko dohodka v naš gospodarski sistem. Politike dohodka ne razumem kot politiko usmerjanja osebnih dohodkov, temveč kot celovit instrumentarij, ki bi moral zagotoviti najustreznejše odnose v delitvi dohodka predvsem pa urediti pridobivanje dohodka in porabo akumulacije. Čeprav ne omalovажujemo prizadevanj za omejevanje osebnih dohodkov, menim, da ta prizadevanja niso najpomembnejša. Po mojem je največji problem to, da se zaradi neustreznega instrumentarija ogromna masa družbene akumulacije preliva v neproduktivno ali pa v nezadostno gospodarno porabo, ki očitno zavira naš razvoj. Akcija v tej smeri bi zato bila nujna, vendar pa smo prav v tem pogledu nedopustno počasni.

Sekretar zagrebškega mestnega komiteja ZK MARINKO GRUJIC v „Komunistu“:

Pričakovali smo, da se bo udeležba gospodarstva v razširjeni reprodukciji povečevala z zmanjšanjem etatizma. Zgodilo pa se je prav nasprotno. Udeležba države se je zmanjšala, udeležba gospodarstva je stagnirala ali pa se je le neznatno povečala, precej pa se je povečala udeležba bank in drugih središč finančne moči, denimo reeksporтерjev. Udeležba bank v razširjeni reprodukciji v gospodarstvu se je v primerjavi z letom 1961 močno povečala. Nekateri ta pojav razlagajo kot podaljsek samoupravljanja, drugi pa kot klasično obliko etatizma, čeprav v resnici ne gre niti za eno niti za drugo. Očitno je, da klasični etatizem dejansko zamira, da pa se uveljavlja drug etatizem na račun delovnih kolektivov in združenih proizvajalcev.

Na kredit

Sekretar za finance BiH je v republiški skupščini med drugim dejal, da je treba letos splošno porabo, še posebno proračunsko, omejiti in uskladiti z materialnimi možnostmi. Opozoril je tudi na vse obsežnejšo prakso, da občani dolgujejo znatne vsote za neplačano električno energijo, najemnine za stanovanja, centralno ogrevanje in druge komunalne dajatve, kar neugodno vpliva na likvidnost delovnih organizacij in bank. Anketa SDK je pokazala, da samo v Sarajevu, Mostarju, Tuzli in Banjaluki dolgujejo občani 50 milijonov za neplačane usluge. Podatki za celotno BiH bi zagotovo pokazali, da gre še za precej večja sredstva!

Kako investirati?

Sekretariat za finance Črne gore je izdal predlog za sprejem zakona o uporabi sredstev Črne gore za investicije v gospodarstvu do leta 1975. Ta sredstva predstavljajo materialno osnovo, da bi republika zagotavljala svoj vpliv na usmeritev razvoja in pritegovala kapitala z drugih področij in sicer tako, da bi ta področja sodelovala pri investicijah, republika pa bi dala beneficirane obresti pri vlaganju. Prav tako naj bi republika določala osnovne smeri razvoja za objekte, ki bi jih gradili v nerazvitih občinah Črne gore.

Upravni odbor gospodarske zbornice Črne gore sicer sprejema na-

čelna izhodišča tega predloga, vendar sodi, da gre še vedno za status državnega kapitala. Republika namreč predlaga, da bi ta sredstva porabili tudi za izravnano negativnega salda v neproračunski bilanci, za odplačilo beneficiranih obresti v prejšnjih letih, za financiranje raziskovanja, za razvoj kulture itd. Gospodarska zbornica zato predlaga, naj bi ta sredstva spremenili v sredstva gospodarstva, in sicer tako, da bi ustanovili samoupravni sklad združenega gospodarstva, ki bi imel status pravne osebe. S tem bi dosedanje pristojnosti države v razširjeni reprodukciji prenesli na samoupravne strukture gospodarstva.

Zaostritev davčne politike

V republiškem sekretariatu za finance Hrvaške so pripravili načela novega zakona o davkih občanov

Konferenca ZKS se je na 3. seji, kot je znano, odločno zavzela za uveljavitev takšnega davčnega sistema, s pomočjo katerega bo mogoče zagotoviti popolnejše evidentiranje in primerno obdavčitev vseh dohodkov, ki izvirajo iz dela. Na osnovi sklepa konference ZKS bi morali uveljaviti tudi načelo, da je dolžan vsak občan, na zahtevo pristojnega družbenega organa, dokazati izvor svojega do-

hodka oziroma premoženja, razen tega pa je treba ostro kaznovati vse utaje dohodka ali premoženja, ki je podvrženo obdavčitvi.

Oblastni in upravni organi v Sloveniji so se že lotili tako opredeljenih nalog na področju davčne politike in sprejeli že precej izboljšav in novosti v davčnem sistemu, nekaj jih pa še obetajo. Tudi druge republike so začele posnemati Slovenijo, prva Hrvaška. Tako je skupina strokovnjakov republiškega sekretariata za finance Hrvaške skupno z ustreznimi strokovnjaki iz nekaterih drugih hrvaških mest sestavila osnovna načela načrtov novega zakona o davkih občanov, ki bo celotno davčno politiko Hrvaške postavil na povsem nove osnove. Novi davčni sistem temelji na načelu „apriornega zaupanja“ v davčne obveznike, kar pomeni, da se odgovornost za prijavljanje davkov prenaša izključno na obveznike, ki bodo morali voditi poslovne knjige in na temelju bilance predložiti prijavo.

Če se ugotovi, da prijava ni resnična, bodo sankcije zelo ostre. Znatno novost bo pomenilo tudi uvajanje davka za organizacije združenega dela, sestavljene iz skupine občanov, kot tudi možnost sprožitve posebnega postopka za proučitev porekla imovine. Obrtniki, ki se ukvarjajo samo z uslugami, bodo plačevali davek v pavšalnem znesku leto dni vnaprej, medtem ko bodo drugim odmerili davke po izteku leta na osnovi obveznega vođenja poslovnih knjig. Vprašanje davka od skupnega dohodka občanov pa v tem načrtu ni povsem rešeno, saj podobno kot v drugih republikah še vedno niso razrešili dileme — ali upoštevati dohodek posameznika ali gospodinjstva.

Vse kaže, da bodo s predvidenim zakonom tudi na Hrvaškem znatno zaostrili probleme davčne politike, rešili mnoge dosedanje nejasnosti in razširili seznam dobrin, ki bodo postale predmet davčne obveznosti.

V. K.

Soglasje s planom

Skupščina Črne gore je podprla predlog družbenega plana Jugoslavije za obdobje od 1971. do 1975. leta. Posebno ugodno so poslanci ocenili zahtevo, da se morajo nerazviti v naslednjih petih letih razvijati po stopnji 25 %. Pri tem so poudarili, da je potrebno za to zagotoviti stalne vire sredstev, ne da bi pri tem povzročili zaostajanje razvoja

razvitih republik. Zahtevali so, da mora v tekst plana priti obveznost federacije, da zagotovi kredit Črni gori za pokritje prekoračitve stroškov pri gradnji proge Beograd-Bar preko Črne gore. Črna gora od te zahteve ne more odstopiti, če zahteva ne bi prišla v plan, Črna gora ne bi mogla soglašati z družbenim planom Jugoslavije.

— Kako lepa poslovna zgradba! Le čemu jo rušite, ko pa je čisto nova?
— Kaj pa drugega, ko so izračuni pokazali, da se denar bolj splača vložiti kam drugam!

PODOBE NAŠEGA ČASA

Ko se vrata za delavcem Jako, nepovabljenim udeležencem seje, končno zapro in ostane kadrovska komisija sam pred težavno nalogo, reče predsedujoči z mračnim glasom Francki, stenodaktilografski: Prosim, Francka, pojdite in recite vratarju, naj bolj gleda, kdo prihaja v hišo. Naj vendar ne spušča nepovabljenih noter. Recite mu, da nismo avtobusna postaja...

Komisija se topi v smehu. Atmosfera se sprošča.

No, prosim vas! zviša glas predsedujoči. Pred nami so resni problemi, realizacija določenih kadrovskih premikov. Ostanimo na nivoju!

Delovno omizje se spet zresni.

Predlagam, da nadaljujemo razpravo, nadaljuje predsedujoči. Linija je jasna: treba je presekat premike določenih profilov po horizontali in v krogu ter odpreti perspektive za naš de-

lavski razred po vertikali. Tudi ključni položaji ne smejo biti izvzeti. Ima kdo kakšen predlog v tej zvezi? Kdo želi besedo?

Teško bo šlo, se oglasi Peter. Delavci so v naši socialistični in samoupravni praksi vse premalo afirmirani, da bi v tem trenutku

všeč! pravi. Vendar ni dovolj, da probleme le vidimo. S takšno prakso se ostaja na pol poti. Treba je tudi videti naprej in iti do kraja.

Kakšen je naš skrajni domet? Do kje smemo re-novirati dosedanje kadrov-ske strukture, tovariš pred-seđnik?

sedujoči. Boris ima hrbet!

Kdo stoji za njim?

Pavle, brat.

Saj res! Kaj pa Štefan? Ali se ni nekaj govorilo, da ga je treba odžagati?

Ja, se je, ampak tisto je že zgodovina. Še nikoli ni sedel tako trdno v sedlu kot zdaj...

govornih faktorjev. Vsem je treba razdeliti ustrezne listke za odstopno izjavo in seznam razlogov s pripombo: „Neustrezno črtaj!“ Ni vrag, da bi se tako lahko nabralo nekaj mest za naše kadrovske potrebe.

Imenitno! Nov vidik kadrovske politike! pohvali

Kadrovski premiki

lahko uspešno odigrali vlogo ustreznega objekta naše napredne kadrovske politike.

In kdo je kriv, Peter, da niso ustrezno afirmirani? vpraša predsedujoči grozeče. Komisiji zažare oči.

Jaz že ne! pribije Peter.

Kriva je naša nesamokritična kadrovska inertnost!

Krivo je to, da nismo pravočasno realizirali potrebe po deakumulaciji različnih vodstvenih funkcij!

Komisija je končno začela resno delati in se poglabila v bistvo stvari. Predsedujoči je nadvse srečen: Tako, tako, tovariši, odkrito in samokritično, to mi je

Jaz bi si ne postavljaj limitov na pamet. Mislim, da bi morali iti od primera do primera. Drugače je treba sanirati tiste kadre, ki sede deset in več let na enem istem stolčku, in spet drugače tiste, ki se vrte v krogu, po horizontali, namesto da bi se občasno vračali v produkcijo.

Ne hodi zdaj kot maček okrog vrele kaše, saj vsi dobro vemo, v čem je problem, pravi Peter. Bodimo konkretni! Marjanu je podelil mandat. Kam zdaj z Marjanom?

Lahko bi šel na Borsovo mesto, pravi eden izmed članov komisije.

Ne more! odloči pred-

Pa bo za Marjana res težko kaj najti. Pa Tomaž, ali ne gre v pokoj?

Kje neki! Govoril je res, da bo šel; ko pa so mu zvišali plačo in dali še dodatek, se je premislil. Ima še kdo kakšen predlog?

Komisija se globoko zamisli.

Morda bi se dalo kaj poiskati, če bi kdo sam odstopil, predlaga končno Peter.

Tako je! se oddahne komisija. Zakaj pa imamo institucijo odstopov. Ampak, kako organizirati odstop?

Čimbolj nevsiljivo! reče Peter. Jutri bo seja od-

predsedujoči Petra. Pa si to idejo sam iztuhl ali si jo kje slišal?

Ja, kako bi rekel... Tudi drugod ljudje odstopajo, vendar se vsak sam zase muči s pisanjem in branjem odstopne izjave. Mi pa bi lahko šli korak naprej in napravili ustrezen formular. Tako bi vse potekalo precej hitreje in bolj moderno.

A kaj če ne bo interesentov za ustrezno kadrovske selekcije?

Potem bomo pa vrgli žreb. Na kogar bo padlo, bo moral iti. Saj to res nikamor ne pelje, da se kar naprej povsod srečujemo eni in isti, delavcev pa nikjer!

VINKO BLATNIK

Sedemnajsta Moda 72

Letošnji modni sejem že sedemnajsti v Ljubljani ● 190 razstavljalcev na 11.000 kvadratnih metrih ● Vsak dan dve modni reviji s 400 modeli

Modni sejem v Ljubljani uživa ugled najbolj komercialnega sejma v naši državi. Zato na njem želijo sodelovati vsi naši pomembnejši proizvajalci tekstila, tekstilnih izdelkov in modnih dodatkov. Na Gospodarskem razstavišču so komaj zadovoljili vse želje po razstavnem prostoru.

Tudi letošnji sejem je, kakor že nekaj let nazaj, odraz dviga standarda, odprtosti meja in predvsem boljše prilagodljivosti naše tekstilne industrije modnim novostim v svetu. Ni še tako dolgo, ko smo na naših sejmihi gledali modele, ki so bili zunaj moderni pred leti. Danes lahko

opazimo na sejmu modele, ki so trenutno, ali pa bodo moderni v svetu. Verjetno ni nič novega, če povemo, da proizvajalci tekstila že zelo malo in vsako leto manj razstavljajo blago, ampak v glavnem le gotove izdelke. Izvoz finalnih izdelkov v države z razvito modno industrijo vpliva seveda tudi na domače tržišče. Pri ogledu razstavljenih predmetov se nam pravzaprav ne zdi čudno, da nekatera naša podjetja, kot so npr. Mura, Rašica, Almira, Angora in še nekatera druga, že v svetu predstavljajo pojem kvalitete in njihove izdelke prodajajo v trgovinah, ki so podobne našim boutiqueom.

Vreme ni zanesljivo, zanesljiv je Indip, pravijo v Lendavi

Tovarna Mura iz Murske Sobote je tudi na sejmu Moda 72 dokazala, kako upravičen je njen sloves doma in v svetu

Prav posebna privlačnost, posebno za ženske, je bil razstaveni prostor in seveda predvsem krzneni plašči tovarne Konus

Prva nagrada v Slovensko Bistrico

Prejeli smo 516 rešitev nagradne križanke, ki je bila objavljena v 1. številu Delavske enotnosti, 8. januarja 1972. Med praviimi rešitvami smo izžrebali nagrade, ki jih prejmejo naslednji:

1. nagrada — zbirka knjig: Viktor SUŠA, Zg. Bistrica 20-M, 62310 Slovenska Bistrica; 2. nagrada — zbirka knjig: Slavka ŠOPER, 68000 Novo mesto, Padersiščeva 23; 3. nagrada — zbirka knjig: Franjo LASIČ, 61000 Ljubljana, Jana Husa 50; 4. do 10. nagrada — po 10 dinarjev: Franc KOVAČ, 61433 Radeče 14; Majda GABRIČ, 63000 Celje, Na Zelenici 15; Štefan KRALJ, 61380 Cerknica, Cesta 4. maja 22; Marica HAFNER, 61000 Ljubljana, Hubadova 8; Slava PERPAR, 61420 Trbovlje, Kešeto-vo 13; Ernesta CERKVENIK, 66000 Koper, Tomos; Ema SILAJČIČ, Ajdovščina, 65270 Ajdovščina, Goriška cesta 11.

Vsem nagrajencem bomo nagrade poslali po pošti.

PRAVILNA REŠITEV

Vodoravno: novoletna jelka, Srečno novo leto, usta, Lateran, R, keks, leninist, Rio, Ist, Tea, P. R., Sali, Rac, indij, Dita, Rattigan, Oka, njiva, Elam, accelerando, UN, ledina, Z. I., ovni, os, rjuha, emerit, NOB, et, Ant, Menam, cekini, oniks, Mlava, Dinos, S. M., varstvo, ost, semenarica, aliiranec, far, cena, atek, nič, otepavanje, top, Zaka, J. S., Svetopolk, drevak, Kan, etanol, salto, oproda, Art.

Sredstvo za ohranitev
svetline in vitalnosti

polijaven

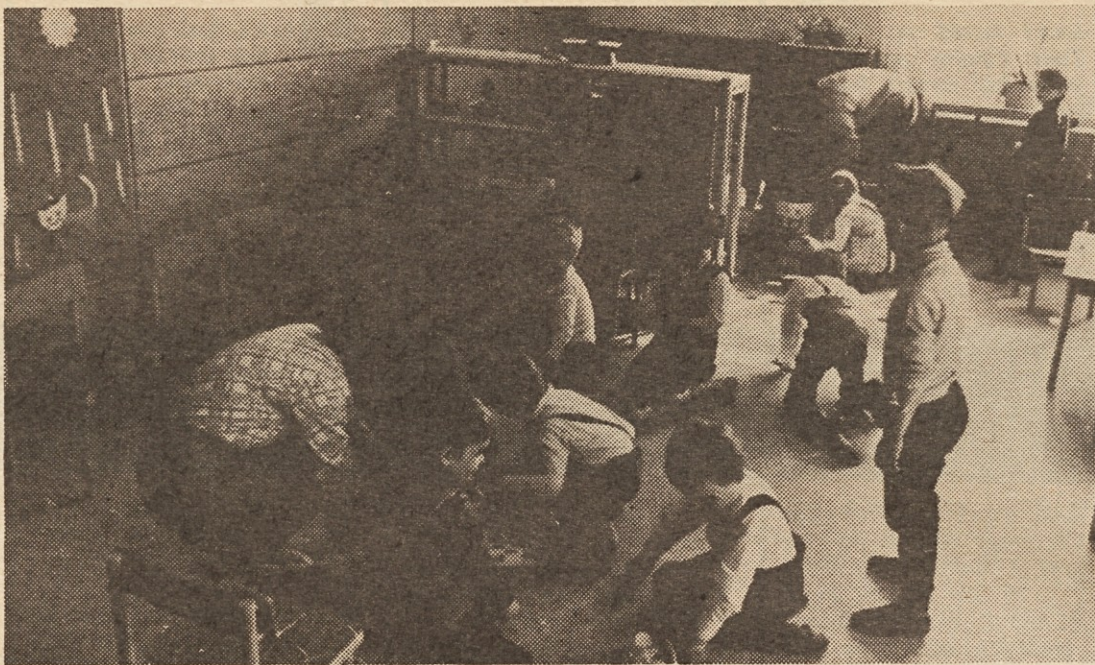

Zakon o samoprispevku

V naši družbi zbiramo vse več denarja za različne investicije s pomočjo samoprispevka. Krajevni samoprispevek je bil doslej urejen v temeljnem in republiškem zakonu o prispevkih in davkih občanov, vendar se zastavlja vprašanje, ali urejanje gradiva o samoprispevku vsebinsko sploh sodi v davčni zakon ali pa bi bilo potrebno samoprispevek urejati s posebnim zakonom. Samoprispevek po svoji vsebini ni davek, marveč specifična oblika neposrednega prispevka občanov za konkretno določene namene, ki so v njihovem neposrednem interesu.

Zato so v republiški skupščini začeli pripravljati splošni zakon o samoprispevku, ki naj bi opredelil samoprispevek kot obliko neposrednega prispevka občanov k ustvarjanju in izboljšanju pogojev za zadovoljevanje njihovih neposrednih potreb, zasnovano na prostovoljni odločitvi občanov. Splošni zakon naj bi opredelil tudi namene, za katere se lahko uvaja samoprispevek, izključil možnost uporabe tako zbranih sredstev za druge namene ter omogočil uvajanje samoprispevka tako v denarni, kot v drugih oblikah – glede na namen, možnosti in druge pogoje.

Ob razpisih samoprispevka so pri nas duhovi pogosto dokaj razgreti, zato je prav, da jih umirimo z zakonom, če že ne gre z dogovorom.

Veselje otrok

V Šaleški, Mislinjski, Dravski in Mežiški dolini so v zadnjem letu na novo vključili v organizirano varstvo skoraj 500 otrok. Kljub velikemu napredku še zmeraj precej potreb in želja

Izboljševanje družbenega standarda je v Šaleški, Mislinjski, Dravski in Mežiški dolini vselej na prvem mestu. In če bi pogledali, kje so dosegli lani največji napredek, potem bi, kljub težki izbiri, morali omeniti napredek pri varstvu otrok. Od leta 1971 naprej je vključenih v organizirano predšolsko varstvo skoraj 500 otrok. V Velenju so zgradili nove prostore vzgojno varstvene ustanove, ki je sprejela 210 otrok. Nova vzgojno-varstvena ustanova v Mežici lahko po preureditvi sprejme v varstvo 120 otrok. Pred kratkim so dogradili nove prostore tudi v Slovenjem Gradcu in ta ustanova sprejme sedaj 80 otrok. V središču Mislinjske doline so preuredili še prostore starega vrtca, nove

OSNOVNO ZDRAVSTVENO SLUŽBO V ZASAVJU TAREJO HUDE TEŽAVE

PREMALO ZDRAVNIKOV IN AMBULANTNIH PROSTOROV

Zasavski zavarovanci so soglasni v oceni, da je osnovna zdravstvena služba na njihovem območju storila korak naprej. Predvsem se je izboljšala zobozdravstvena zaščita, saj imajo zdaj v revirjih že 18 zobnih ordinacij. Poudarjajo pa, da vsebina osnovne zdravstvene službe ne ustreza sodobnim zahtevam. To prav dobro vedo tudi na upravi zdravstvenega doma, vendar so najbolj pogosto brez moči, ker vsi njihovi razpisi za nastavitve novih zdravnikov za splošne ambulate ostajajo brez odziva.

V zasavskem zdravstvenem domu se ogrevajo, da bi kazalo bolj dosledno spoštovati znani predpis, naj vsak mlad zdravnik po opravljenem stažu ostane še najmanj tri leta v splošnih ambulantah, ne pa, da takoj po stažu odhajajo na specializacijo. Ker nihče več ne upošteva tega predpisa, je menjavanje zdravnikov v zasavskih splošnih ambulantah preseglo vse normalne okvire, to pa najbolj občutijo zavarovanci, ki morajo skoraj vsake tri ali pet mesecev k drugemu zdravniku.

PREMALO IN PRETESNI AMBULANTNI PROSTORI

Nekatere splošne ambulate v Zasavju, predvsem v središču

revirjev, že skoraj ne zaslužijo več tega imena, ker ne ustrezajo niti najosnovnejšim sanitarnim predpisom. Vendar jih bodo še lep čas prisiljeni uporabljati, ker ni drugih možnosti. Pravijo celo, da nekaterih ambulant sploh ne kaže več obnavljati, ker bi bili stroški za to preveliki, učinki pa minimalni. V trboveljski občini so ambulantni prostori razmetani po vsej dolini, laboratorij v zdravstvenem domu pa bi morali zapreti. Rešitev je samo v graditvi novega zdravstvenega doma, vendar za zdaj ni dosti upanja, da bi ga lahko začeli zidati še letos. Vzroki so znani: ni denarja, čeprav so kolektivi pripravljene prispevati svoj delež.

Novi predpisi namreč določajo, da je treba pred začetkom gradnje takih objektov zagotoviti vsa potrebna sredstva. Vendar v središču revirjev poudarjajo, da z graditvijo novega zdravstvenega doma ne bi smeli več odlašati.

VEČ SKRBI ZA ZDRAVSTVENO VARSTVO ŽENSK

V takih okoliščinah je seveda jalovo načrtovati nadaljnji razvoj osnovne in druge zdravstvene službe. Kljub temu se uprava zdravstvenega doma letos loteva nekaterih izboljšav. Služba za varstvo žensk je pridobila dva ginekologa, ki bosta

sodelovala tudi z ginekološkim oddelkom trboveljske bolnišnice. Na novo ustanavljajo posebno ginekološko ambulantno za dekleta, ker ugotavljajo pri njih čedalje več obolenj. Odločili so se tudi za ustanovitev materinske šole. Ta bo delovala dvakrat na mesec, njena naloga pa bo predvsem svetovati bodočim materam in bdeti nad njihovim zdravjem. Ukvarjala pa se bo še z nekaterimi drugimi dolžnostmi.

POZORNOST TUDI SPECIALISTIČNI ZDRAVSTVENI SLUŽBI

Zdaj dela v Zasavju 14 specialističnih zdravnikov, večina

prihaja nekajkrat na teden v Trbovlje ali Zagorje in Hrastnik. Zdravstveni dom pa je uspel poleg dveh ginekologov nastaviti tudi otroškega ortopeda, s čimer bodo staršem prihranili marsikatero pot na ortopedsko kliniko. Uspeli so nastaviti tudi stalnega okulista za otroke, ne glede na to pa bi zdravstveni dom potreboval še veliko več denarja, da bi bolj razvil in izpopolnil specialistično zdravstveno dejavnost. Sicer pa so za letos predvideli finančni načrt v višini 12 in pol milijona din. In če komunalni zavod ne bo privolil v povečanje denarja za to dejavnost, bo treba seveda marsikaj skrbiti.

—m—

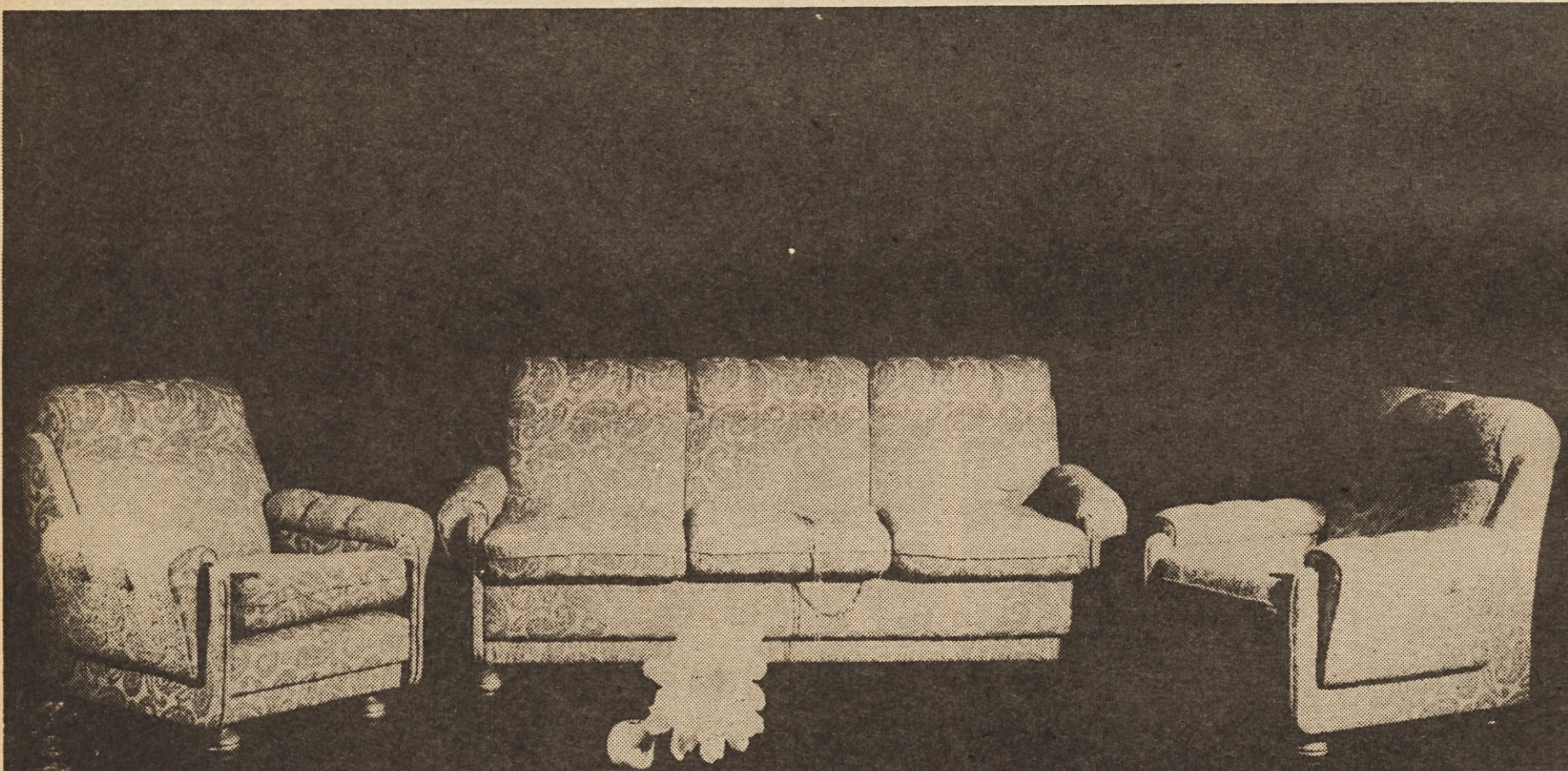

prostore pa so s preureditvijo dobili tudi vrtci v Smartnem ob Paki, Mislinji in v Dravogradu.

Treba je povedati, da je urejanje novih vzgojno-varstvenih ustanov denarno podprla tudi republiška skupnost otroškega varstva, posebej še v Mežici in Slovenjem Gradcu. V Velenju pa so za gradnjo vrtca namenili tudi denar, ki so ga zbrali s krajevnim samoprispevkom občanov.

Čeprav je leto 1971 pomembna prelomnica pri zagotavljanju prostorov za organizirano varstvo predšolskih otrok, pa je potreba še vedno velika. V Ravnah na Koroškem so sicer zgradili nove prostore za varstvo otrok, vendar je vrtec že zdaj prenapolnjen in bo treba letos zgraditi še nove prostore. V organizirano varstvo bi bilo treba vključiti še najmanj 200 otrok. Poskrbeti bo treba tudi za boljše varstvo otrok v Kotljah, pa na Prevaljah, v Črni na Koroškem in tudi v Dravogradu. Kljub novemu vrtcu v Velenju so morali tod odkloniti veliko otrok, ki bi bili potrebni varstva. Ker težave zaradi premajhne zmogljivosti zaradi vrtca občutijo tudi v tovarni gošpodinjske opreme Gorenje Velenje, saj imajo tam tudi največ zaposlenih mater, so se odločili, da bodo letos sami zgradili varstveno ustanovo, ki bo lahko sprejela 200 predšolskih otrok. V Dravogradu pa računajo, da bi lahko prišli do prepotrebnih novih prostorov tudi s prispevki občanov.

M. L.

barleta

Spomenica o plačevanju dela družbenih dejavnosti v letu 1972

Republiški odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije je na plenarni seji 20. januarja obravnaval predlog ukrepov družbeno-ekonomske politike na področju splošne in kolektivne porabe za leto 1972, ki jih je sprejel Izvršni svet Skupščine SRS na seji 16. januarja 1972.

Republiški odbor je o predlogu teh ukrepov razpravljal predvsem z vidika družbeno-ekonomskega položaja delavcev družbenih dejavnosti. Izhajajoč iz sklepov III. kongresa Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije in upoštevajoč soglasna stališča, sprejeta na štirinajstih konferencah predsednikov osnovnih organizacij sindikata vseh področij družbenih dejavnosti, je republiški odbor sprejel „Spomenico o plačevanju dela družbenih dejavnosti v letu 1972“.

Uvodoma v Spomenici ugotavljajo, da so storitve na področju družbenih dejavnosti pomembna sestavina družbenega standarda delovnih ljudi, ne pa potrošnja delavcev družbenih dejavnosti. Vse akcije za razbremenjevanje gospodarstva morajo zato temeljiti na stvarnih ocenah, ali je in koliko mogoče zmanjšati obseg teh dejavnosti, ker gre ob tem za poseg v pravice delovnih ljudi vse Slovenije. Če imajo predlogi Izvršnega sveta namen razbremeniti gospodarstvo, bi bilo treba predvideti konkretne ukrepe za zmanjšanje pravic. Če pa gre le za bilančno zmanjševanje skupne in splošne porabe ob predvidevanjih, da obseg in kvaliteta teh dejavnosti ostane na isti ali celo višji ravni, pomeni to neutemeljeno razvrednotenje dela delavcev družbenih dejavnosti, ugotavlja RO v svoji Spomenici.

Republiški odbor z zadovoljstvom ugotavlja sicer, da so Skupščina SRS in njeni organi, Zveza sindikatov Slovenije, samoupravne interesne skupnosti in drugi sprejeli njihova stališča z dne 5. novembra in sicer o upoštevanju sklenjenih samoupravnih sporazumov, o usklajevanju meril za financiranje programov interesnih skupnosti s sklenjenimi sporazumi in končno stališče, naj se realizirajo samoupravni sporazumi v enaki stopnji pri vseh družbenih dejavnostih.

Predlogi Izvršnega sveta o največ 95 % realizaciji samoupravnih sporazumov družbenih dejavnosti, o tem, da se za sklade skupne porabe upošteva samo znesek 600 din na zaposlenega in o prepovedi uporabe tako imenovanih presežkov, po mnenju Republiškega odbora niso skladni z amandmaji k zvezni in k republiški ustavi, ker podobnih omejitev za gospodarstvo ni. Različni družbeno-ekonomski položaj delavcev v gospodarstvu in delavcev v družbenih dejavnostih pa v našem sistemu ni sprejemljiv.

V Spomenici navajajo s tem v zvezi tudi stališče RS ZSS z dne 13. decembra 1971, kjer je med drugim rečeno: „Skladno s cilji ekonomske politike je obvladovanje osebne potrošnje sedva možno, toda samo na osnovi sprejete sistema samoupravnega usmerjanja. Med bistvenimi pridobitvami usmerjanja je med drugim enak odnos do družbenih dejavnosti in do gospodarstva in enak odnos do posameznih panog znotraj družbenih dejavnosti. Predlagamo, naj bo to tudi izhodišče za obseg restriktivnosti do skladov interesnih skupnosti, če si ne želimo ponavljati starih negativnih posledic...“ V Spomenici ugotavljajo, da so enako stališče zagovarjali predstavniki sindikatov tudi v tripartitni komisiji za družbeno usmerjanje delitve dohodka in osebni dohodkov.

Zdaj pa, ugotavljajo, predlog Izvršnega sveta o največ 95 % realizaciji sklenjenih samoupravnih sporazumov družbenih dejavnosti ne upošteva stališč sindikatov. Če bi ostalo pri predlogu Izvršnega sveta, bi za nevalificiranega delavca v

družbenih dejavnostih lahko zagotovili največ 874 din, medtem ko sporazumi omogočajo 920 din. Opozarjajo, da so sporazumi v družbenih dejavnostih na zahtevo verifikacijske komisije itak določili za najnižji osebni dohodek bistveno manj, kot je bilo stališče sindikatov. Predlog Izvršnega sveta zdaj to razliko še povečuje. Ob tem RO podrobneje s podatki argumentira trditve, da bi ob taki politiki zaostanek družbenih

dejavnosti za gospodarstvom narasel najmanj na 15 %. Zato predlagajo, da se kot izhodišče vzamejo vrednosti iz sporazumov za leto 1971, plačniki dela družbenih dejavnosti pa naj ukrenejo vse potrebno, da bodo uveljavljene določbe sporazumov, ki priznavajo upravičenost delitve res le v skladu z izvršenim programom.

Republiški odbor ne ugovarja stališču, da se odločitev o valorizaciji meril iz samoupravnih sporazumov odloži na čas, ko bodo znani podatki iz zaključnih računov za leto 1971. Toda opozarja na možnost, da bi kasnejša valorizacija ostala mrtva črka na papirju, če ne bomo kalkularili v bilancah družbeno-političnih in interesnih skupnosti rezervna sredstva, ki naj bi znašala razliko do 100 % realizacije samoupravnih sporazumov iz leta 1971.

Za Republiški odbor tudi ni sprejemljiv predlog Izvršnega

sveta, da bi v skladih skupne porabe ne predvideli sredstev za strokovno izobraževanje delavcev in sredstev za družbeno prehrano. Predlagajo kot enotno kalkuliran znesek za rekreacijo najmanj 400 din, za družbeno prehrano pa najmanj 40 din mesečno, pri čemer poudarjajo, da to v celoti ne terja mnogo dodatnih sredstev.

S Spomenico Republiški odbor seznanja s svojimi stališči osnovne organizacije, poslance, interesne skupnosti in širšo javnost. Sklicujoč se na določbo zadnje alineje XXXI. amandmaja o sindikatih k ustavi SR Slovenije pa predlaga predsedstvu Skupščine SRS, da obravnava to Spomenico, isto pa predlaga tudi Izvršnemu svetu. In predlagajo tudi predsedstvu republiškega sveta ZSS, da potrdi ponovno svoja stališča v tej zvezi in to sporoči Skupščini SR Slovenije.

Minuli četrtek je bila III. plenarna seja republiškega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije, ki ji je prisostvoval tudi podpredsednik RS ZSS IVAN TAVČAR.

Na seji so sprejeli poročilo o uresničitvi sklepov II. plenarne seje, program nalog republiškega odbora in njegovih organov za leto 1972, sklep o pripravi in izdaji Kataloga-3 ter finančni načrt republiškega odbora.

Osrednja točka dnevnega reda pa je bila razprava o najnovejšem projektu ekonomske politike v zvezi s splošno in skupno porabo v letu 1972. Po zelo dolgi in tehtni razpravi so sprejeli „Spomenico o plačevanju dela družbenih dejavnosti v letu 1972“, v kateri seznanjajo sindikalne organizacije in širšo javnost s svojimi stališči.

ZAČASNA SKUPŠČINA KULTURNE SKUPNOSTI SLOVENIJE ŠE NI SPREJELA MERIL ZA SOFINANCIRANJE KULTURNIH AKCIJ V 1972

Premoščanje začetnih težav

Na 2. seji začasne skupščine Kulturne skupnosti Slovenije, ki je bila 13. januarja, je skupščina dobila predstavnika. Ob široki podpori temeljnih kulturnih skupnosti so izvolili na skupščini za predsednika akademika dr. Bratka Krefta, medtem ko so za tajnika imenovali dipl. komparativista Stefana Balazica. Sprejeli so poslovnik o delu začasne skupščine, odobrili poročilo o delu predsedstva in odborov, razpravljali o informaciji o delovanju temeljnih kulturnih skupnosti, dali soglasje k družbenemu dogovoru, s katerim Kulturna skupnost Slovenije prevzema pravice in dolžnosti dosedanjih skladov in s katerim prehaja 9 kulturnih zavodov, ki jih je doslej financiral sklad za pospeševanje kulturne dejavnosti, pod okvir Kulturne skupnosti Ljubljana. Sprejeli so tudi poročilo o izpolnjevanju finančnih načrtov bivših skladov, medtem ko meril za sofinanciranje kulturnih akcij v letu 1971 niso sprejeli in bodo to storili na prihodnji seji. Imenovali so tudi komisijo za oblikovanje nacionalnega kulturnega programa kulturne dejavnosti.

Uvodno besedo, v kateri se je dotaknil praznovanja celotne problematike, ki je bila predložena za dnevni red seje skupščine, je imel predsednik predstava dr. BORIS KUCHAR. Dejal je, da strokovna služba Kulturne skupnosti Slovenije še ni tako izpolnjena, da bi se lahko lotila analitičnega dela, kakršno je treba opraviti, če hočemo priti do nacionalnega kulturnega programa. Ugotovil je, da so se predsedstvo kot

tudi odbori v prvem obdobju ukvarjali predvsem tudi z izvajanjem sklepov o financiranju kulturnih dejavnosti, kakršne so v letu 1971 sprejeli upravni odbori bivših skladov. Težave večjega značaja so nastale le pri filmskem skladu, ki ni sprejel svojega finančnega načrta, pač pa več obveznosti, kot se je sredstev nabralo iz filmskega prispevka. Čeravno razlika ni tolikšna, kot je bilo videti sprva, bo predsedstvo zaprosilo Izvršni svet SRS, da mu to razliko prizna, sicer pa bo moralo področje filmske dejavnosti ta manjko vkalkulirati v svoje breme za leto 1972. Kuhar je nato dejal, da je predsedstvo že razpravljalo o pripravi za delo pri sestavi nacionalnega kulturnega programa, ki naj bi ga po zakonu Kulturna skupnost Slovenije pripravila v dveh letih. Menjalo, da je ta rok zelo kratek, medtem ko bi temeljne kulturne skupnosti želele imeti vsaj usmeritve za tak nacionalni program že v nekaj mesecih. Za improviziranje takega dela pa imamo slab zglede v številnih načrtih razvoja v Sloveniji, kjer nadomestijo poglavje o kulturi le zbir želja. Zavedamo se, je dejal Kuhar, da je prav izdelava nacionalnega kulturnega programa ena temeljnih nalog Kulturne skupnosti Slovenije. Zato so današnji seji skupščine predlagali imenovanje komisije za oblikovanje takega programa. O programu dela za tekoče leto naj bi razpravljali na skupščini februarja. Prve osnove tega programa so že začrtali odbori pri sestavi meril za sofinanciranje kulturnih akcij, seveda ne še

vsi, a tudi o teh merilih naj bi skupščina razpravljala na prihodnji seji. Natečaj za prijavo kulturnih akcij je predsedstvo moralo razpisati brez v skupščini sprejetih meril zaradi časovne kasnitve, kar pa ne pomeni, da bi se sredstva razporejala brez teh meril. Dejal je tudi, da bo morala Kulturna skupnost Slovenije pri sestavljanju letnega programa sodelovati s temeljnimi kulturnimi skupnostmi, upoštevati sklepe CK ZKS o

MARIBOR

Potrebe po ustanovitvi posebnega sklada za kadre so v Mariboru velike. Mariborsko gospodarstvo namreč čuti vedno večje pomanjkanje strokovnjakov z visoko in višjo izobrazbo, primanjkuje pa tudi delavcev s srednješolsko izobrazbo.

V Mariboru bodo po osnutku srednjeročnega programa razvoja potrebovali v prihodnjih petih letih 1140 delavcev z visoko, 1820 z višjo in 2900 delavcev s srednjo izobrazbo samo zato, da bi nadomestili sedanje pomanjkanje potrebnih kadrov. Tako ugotavljajo, da ob velikih naporih za zboljšanje kadrovske strukture ne bodo naredili bistvenega koraka naprej in da bodo še to, kar nameravajo, težko dosegli s sedanjimi štipendijsko politiko. Dejstvo namreč je, da je od leta 1965, ko je bilo v Mariboru 562 štipendistov, padlo to število do leta 1969 na 322. Zato je predlog, da bi ustanovili poseben štipendijski sklad, brez dvoma umesten in tudi edina rešitev za to, da bi dobilo mariborsko gospodarstvo tiste in toliko strokovnjakov, kot jih potrebuje. D. P.

Iz Izobraževalne skupnosti SRS

Izvršni odbor Izobraževalne skupnosti SR Slovenije je na svoji zadnji seji ugotovil, da ne more predložiti skupščini skupnosti, ki se bo v kratkem sestala, predloga finančnega načrta za leto 1972. Finančnega načrta namreč ne morejo pripraviti vse dotlej dokler v Skupščini SRS ne bo sprejeta celotna bilanca sredstev za letošnje leto. Tako bo po vsej verjetnosti o finančnem načrtu Izobraževalne skupnosti SRS odločala njena skupščina že v novem sestavu. Izvršni odbor je zato v skladu s statutom sprejel sklep o začasnem financiranju dejavnosti vzgojnih in izobraževalnih zavodov za obdobje treh mesecev, po katerem bodo zavodi za osnovno in tekočo dejavnost prejemali akontacije v višini lanskih dvajstih. Izvršni odbor je tudi sklenil zahtevati obrazložitev, po kakšni metodologiji so bili ugotovljeni podatki, da srednje šolstvo v poprečju v Sloveniji že presega sporazum o delitvi osebnih dohodkov iz leta 1971.

Kaj je bilo na izvršnem odboru v razpravi o možnostih za finančni načrt Izobraževalne skupnosti SRS še posebej naglašeno? Čeravno odbor Izvršnega sveta SRS za znanost, kulturo in prosveto, ki je v začetku januarja pripravil nova izhodišča za izračun sredstev Izobraževalne skupnosti SRS, zagotavlja, da bomo poleg otroškega varstva tudi področje vzgoje in izobraževanja v letu 1972 še vedno izjemno obravnavali, smo slišali na izvršnem odboru predvsem naslednje ugotovitve:

Področje vzgoje in izobraževanja je sicer res navidez izjemno obravnavano, toda znotraj proračunskega sistema, ko izkazujemo nominalno povišanje sredstev za 21,7 %.

Najprej finančni viri. Stopnji prispevkov iz osebnega dohodka in od prometnega davka naj bi ostali na dosedanjih ravni. Lanski viški iz teh virov naj bi bili kot obveznice po dveh letih vrnjeni Izobraževalni skupnosti SRS. Nanje torej letos ni mogoče računati. Letošnje morebitne presežke od prispevkov na osebne dohodke naj bi SDK mesečno izdajala od Izobraževalne skupnosti, morebitne presežke od prispevkov na prometni davek pa Izobraževalna skupnost tudi ne sme trošiti. Člani izvršnega odbora so ugotavljali, da bi tako Izobraževalna skupnost SRS poleg 1 milijarde 600 milijonov din republiške participacije za investicije v srednje šolstvo dobila iz teh virov planiranih 863 in pol milijona din. Ob tem pa opozarjajo, da je vprašljivo, ali se bo zbral predviden denar iz prometnega davka. Če bodo stabilizacijski ukrepi namreč res učinkoviti, se mora to nujno odraziti na manjšem trošenju denarja za nakup tistih artiklov trajnejše vrednosti, ki so s tem davkom tudi obdavčeni. Ugotavljali so tudi, da ima njihova samoupravna interesna skupnost le formalno lastne finančne vire (saj na pritok sredstev nad planiranimi ne sme več računati!)

Ugotavljali so tudi, da s predvidenimi sredstvi ne bo mogoče zagotoviti 95 % uresničevanja samoupravnih sporazumov, kot na Izvršnem svetu predvidevajo, ne da bi posegli v sredstva za ostale dejavnosti, za štipendije, regrese, razvoj pedagoškega instituta, za modernizacijo pouka itd., saj primanjkuje ob sedanjih izračunih za tako stopnjo uresničevanja samoupravnih sporazumov kar 50 milijonov din. Nihče seveda ne želi jemati tam, kjer so sredstva še kako potrebna. Toda skupščina Izobraževalne skupnosti SRS je na zadnji seji terjala, naj za področje vzgoje in izobraževanja velja enaka stopnja uresničevanja samoupravnih sporazumov o delitvi osebnih dohodkov kot za vsa ostala področja dejavnosti. Terjala torej ni nič izjemnega, pač pa enakopravno obravnavanje. Takšno pa je bilo tudi stališče Skupščine SRS v decembrski razpravi, kot nam je znano.

Na izvršnem odboru so ugotovili, da ni mogoče sprejeti apriori stališča Izvršnega sveta o maksimalno 95 % uresničevanju samoupravnih sporazumov s področja vzgoje in izobraževanja, marveč tolikšna sredstva le kot akontacijo. Kasneje pa naj se ugotovi, kolikšna je dejanska realizacija sporazumov v slovenskem poprečju, tako v družbenih dejavnostih kot v gospodarstvu. S. G.

da bodo z družbenim dogovorom pridobljena sredstva v skladu z dogovori tudi trošena. V Sloveniji je ustanovljenih že vseh 56 temeljnih kulturnih skupnosti in že marsikje je njihova ustanovitve in začetno delovanje ugodno vplivalo na poživitev kulturnega življenja. Večina je že oktobra začela pripravljati letne programe, 9 jih je že sprejelo dolgočasno ne usmeritve kulturnega razvoja, 21 jih pripravlja zdaj.

Zaradi tega, ker so nekatere temeljne kulturne skupnosti letos povečana sredstva namenile investicijam, je Kuhar predlagal, da skupščina sprejme jasno stališče, da za investicije na področju kulture še vedno skrbe družbeno-politične skupnosti, svoja sredstva pa naj temeljne kulturne skupnosti namenijo le kulturni dejavnosti. Tako stališče je skupščina kasneje tudi sprejela.

V razpravi, ki je bila sicer maloštevilna, a tehtna, je najprej gov. Tavčar iz Nove Gorice opozoril, da bi pri programih kulturnega razvoja morali upoštevati ne le bele lise na geografskem kulturnem zemljevidu, pač pa tudi, kje so praznine glede na sociološki in vrednostni kriterij. Tov. HASL iz Kopra je med drugim dejal, da bi tako republiška kot temeljne kulturne skupnosti morale skrbeti za štipendiranje kadrov, ki so kulturi potrebni. ANČKA KORŽE je opozorila na posamezne primere, ko se temeljne kulturne skupnosti grobo vmešavajo v samoupravne pristojnosti delovnih kolektivov. S. G.

Največji kamnolom pri nas

Cestno podjetje iz Celja je v Veliki Pirešnici v žalski občini spustilo v obratovanje največji kamnolom pri nas

V prisotnosti Borisa Vadnjalca, člana izvršnega sveta, Lojzeta Blenkušca, direktorja republiškega cestnega sklada ter predstavnikov več občinskih skupščin in drugih so 14. januarja spustili v obratovanje doslej najmodernejši kamnolom pri nas. Investitor je celjsko cestno podjetje, ki je za nove naprave potrošilo nad 10 milijonov dinarjev.

Zanimivo je, da se otvoritev kamnoloma ujema z datumom, ko so v Ljubljani izvedli licitacijo za gradnjo hitre ceste od Hoč do Levca. S svojo zmogljivostjo od 100 do 120 kubikov drobljenca na uro bo novi kamnolom še kako dobrodošel graditeljem hitre ceste. Sedanja zmogljivost je trikrat večja kot

doslej. Modernizacijo kamnoloma je s kreditom podprl tudi cestni sklad.

Direktor celjskega cestnega podjetja Stane Divjak je povedal, da je ta pridobitev izrednega pomena tudi zaradi tega, ker na celjskem območju ni zadostnih količin prodca. Tako so

morali doslej prodec in drobljenec voziti iz sosednjih pokrajin.

Z novo kamnolomsko opremo končuje celjsko cestno podjetje s svojimi naložbami. Pred leti so v bližini kamnoloma že postavili sodobno asfaltno bazo. Uredili so tudi delavnice v Celju.

TEKST IN FOTO: MILAN BRECL

Pogled na moderen kamnolom v Veliki Pirešici

OBISK V INDUSTRIJSKO MONTAŽNEM GRADBENEM PODJETJU »MONTER« DRAVOGRAD

Težave so mimo

Letos bo, kot računajo, 335 delavcev doseglo kakih 30 milijonov dinarjev realizacije ● Sredi leta na tržišču dva nova izdelka dravograjskega Monterja

Težave, s katerimi so se pred leti srečevali v Industrijsko montažnem gradbenem podjetju »Monter« v Dravogradu je nekaj nad 300-članski delovni kolektiv, kot vse kaže, uspešno prebrodil. Delovna organizacija zdaj ne samo, da ustvarja denar za odplačevanje izgub iz prejšnjih let, pač pa namenja del dohodka tudi za nakup novih strojev in opreme. Letos bodo, na primer, za to namenili okrog 4.300.000 dinarjev. Lani pa je dravograjski Monter postavil v Otiškem vrhu novo proizvodno halo za jeklene konstrukcije JEKO.

V dravograjskem Monterju so lani ustvarili nad 22 milijonov dinarjev realizacije, kar je dobrih 10 % več, kot so bili računali. Pri istem številu zaposlenih, zdaj šteje Monter 335

delavcev, bodo letos dosegli najmanj 30 milijonov dinarjev realizacije. To bodo dosegli z nadaljnjim širjenjem proizvodnje konstrukcij ter z vpletanjem nekaterih novih proizvodov.

Z nakupom novih strojev ter druge opreme, med drugim tračne žage ter stroja za čiščenje profilov, bodo povsem mehanizirali proces proizvodnje konstrukcij. Obrat za izdelavo jeklenih konstrukcij ima že zdaj zagotovljeno delo za skoraj vse letošnje leto.

Sredi leta pa bodo začeli v dravograjskem Monterju s proizvodnjo zvarenjencev, to je orodij za pripravo in stiskanje. To novo proizvodnjo bodo uvedli ob pomoči združenja SMELT iz Ljubljane ter s sodelovanjem ljubljanskega Litostroja in no-

vogoriškega Gostola. Za letos je tako predvidena proizvodnja prvih 6000 ton „statik nosilcev“, to je nosilcev, ki jih bodo v gradbeništvu uporabljali namesto betonskih armatur. Pri proizvodnji „statik nosilcev“ bo Monter sodeloval z Gradbenim podjetjem Dravograd.

Omeniti velja še, da dravograjski Monter izvozi precej jeklenih konstrukcij in jih v tujini, največ v Zvezni republiki Nemčiji, tudi sam montira. Predvsem gre pri tem za proizvodne dvorane in žerjavne proge. Pogodbe za izvoz in montažo jeklenih konstrukcij so za leto 1972 že sklenjene, inozemski dobavitelji pa se zanimajo za možnosti, da bi Monter sklenil pogodbe za pošiljanje in montažo konstrukcij vse do leta 1975.

V dravograjskem Monterju računajo med drugim, da bodo letos sodelovanje z mariborskima tovarnoma Metalna in Primat razširili na nekatera nova področja. Tesneje bodo sodelovali tudi z novogoriškim Gostolom. Računajo pa tudi, da bi se v večji meri — s sodelovanjem nekaterih drugih domačih tovarn in inozemskega kooperanta — lotili proizvodnje žičnic.

In še na nekaj so nas opozorili med nedavnim obiskom v Industrijsko montažnem gradbenem podjetju Monter v Dravogradu: osebne dohodke zaposlenih so že uskladili z določbami samoupravnega sporazuma. Sredi poletja 1971 je bil povprečni osebni dohodek na zaposlenega 1230 dinarjev na mesec, ob koncu leta 1971 pa se je povzpela na 1540 dinarjev. In v dravograjskem Monterju ob tem zatrjujejo, da morajo letos pri istem številu doseči za 8 milijonov dinarjev višjo realizacijo, da bodo lahko izplačevali take dohodke, kot jih predvideva sporazum! (ek)

Dogovarjanje za hrbti potrošnikov

Vsesplošna zamrznitev cen — ukrep, za katerega se je zvezni izvršni svet moral odločiti, če je želel vsaj začasno zaježiti naraščanje draginje — je nedvomno tudi ostra kritika dosežanega določanja cen s pomočjo tako imenovanih samoupravnih sporazumov.

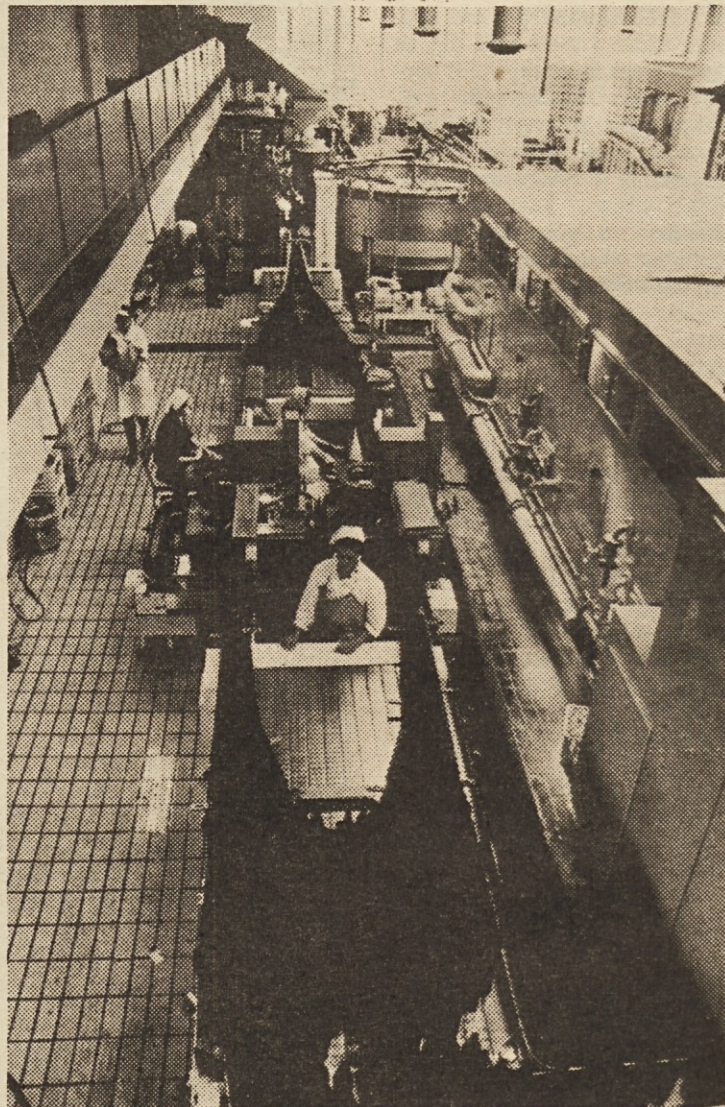
V razmerah nerazvitega trga, neobjektivnih kriterijev za dogovarjanje, prekomerne porabe in še življenja na kredit so se samoupravni dogovori izkazali kot neprimerni. Spremenili so se v sredstvo za legalizacijo monopolov. Po pravilu sta se pogajala o cenah dva neenakopravna partnerja. Eden, tisti, ki prodaja, je lahko diktiral pogoje, drugi, kupec, pa je moral le milostno prositi, naj bo povečanje čim manjše. Pomembno vlogo so imeli tudi sveti v zvezni gospodarski zbornici, ki so najpogostejše zastopali cehovske interese in interese panog in s tem bili sami zainteresirani za povečanje cen. Samoupravno dogovarjanje o cenah se je tako začelo izrojevati v postopke, ki nimajo nič skupnega niti s samoupravljanjem niti z dogovarjanjem. Šlo je za navadno monopolno izsiljevanje, ki niti ni bilo v zvezi s sedanjimi tržnimi razmerami, saj se je pričelo že prej in to v še nevarnejših oblikah. Kar spomnimo se svojevrstnih sporazumov znotraj nekaterih gospodarskih panog; bili so uravnani na enotno predpisovanje višjih cen, na odpravljanje konkurence s pomočjo delitve domačega tržišča in na podobne monopolistične dogovore. Medtem, ko je družba upravičeno vztrajala pri zahtevi, naj bi s samoupravnimi dogovori reševali vse širši krog problemov proizvodnje, pridobivanja in delitve dohodka ter materialnega položaja združenih delavcev, so odgovorni predstavniki podjetij to dogovarjanje omejili na vprašanje cen, da bi tako ohranili status quo v proizvodnji in delitvi. Družba pa na to ni reagirala; nasprotno, v posameznih primerih je takšno prakso celo podpirala.

Skraini čas je, da čimprej začrtamo mejo med samoupravnim dogovarjanjem in čistimi monopolnimi sporazumi. Če smo se odločili za zakonsko in celo ustavno opredelitev samoupravnih dogovorov, zakaj se ne bi odločili tudi za protimonopolno zakonodajo! Delavcem ne more biti vseeno, ali bodo nekateri v njihovem imenu še naprej sklepali sporazume, ki na tržišču podpirajo inflacijo, v proizvodnji pa povzročajo zaostalost.

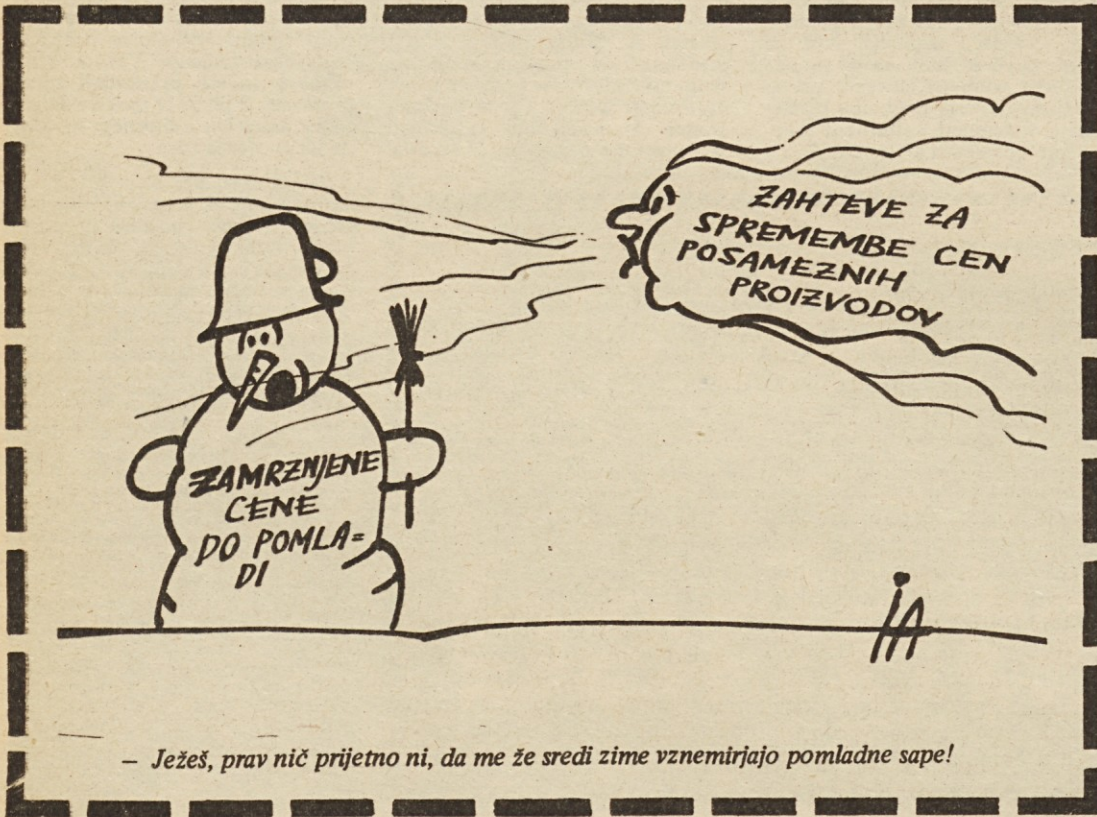
Razen tega našega gospodarstva tudi ne bo mogoče v nedogled zdraviti samo z ohlajevanjem (in zamrzovanjem) inflacijske psihoze. Zato bi bilo prav, če bi se v času do ponovne odjuge cen dogovorili tudi o tem, kako s pomočjo prihodnjih samoupravnih dogovorov o cenah in drugih gospodarskih vprašanjih uskladiti interese proizvajalcev in potrošnikov, ne pa ščititi le interese enih na račun drugih.

Najbolj radikalno zdravilo proti ribarjenju v kalnem, kakršno smo celo uzakonili z dosedanjimi metodami samoupravnega sporazumevanja in prekinili z zamrznitvijo vseh cen, pa je slej ko prej vrnitev k reformnim načelom, to je sprostitev in uveljavitev ekonomskih zakonitosti v našem gospodarskem življenju.

VINKO BLATNIK

Lani so v Pivovarni Union v Ljubljani proizvedli nad 600.000 hektolitrov piva. Ker pa v zadnjem času piva ne razpošiljajo več v sodčkih, ampak je edina embalaža steklenica, je polnilnica v pivovarni eden najbolj moderniziranih obratov. Lani so napolnili 120 milijonov steklenic z dvema strojema, od katerih eden zmore 45.000 steklenic na uro.

— Ježeš, prav nič prijetno ni, da me že sredi zime vznemirjajo pomladne sape!

Novo središče hokeja v Sloveniji

Mladim iz središča Šaleške doline so jezeta vrsto let pozimi služila za drsanje. Kmalu pa so fantje prinesli na ledene ploskve tudi palice in ploščice ter začeli igrati hokej. Čeprav dejavnost ni bila organizirana, da pri tem o potrebni opremi posebej ne pišemo, so se že kmalu odločili za tekme. Pred dvema letoma pa so mladi hokejisti iz Velenja odigrali na drsališču v Celju prvo tekmo na pravem igrišču. Ta spopad hokejistov si je ogledalo tudi več starejših ljubiteljev športa iz Velenja, ki so se dogovorili, da bodo pomagali mladim pri ustanovitvi Hokejskega kluba Velenje.

Do ustanovitve kluba je prišlo februarja 1970. Pred tem pa so mladi velenjski hokejisti odigrali tudi nekaj tekem s prekajenimi in izkušenimi igralci, da so si nabrali prvih hokejskih veščin, ki so jim še tako potrebne. Velika volja in zanimanje mladim sta premagala vse težave. Velenjski hokejisti so si za začetek sami izdelali ščitnike,

kupili drsalke, čevlje, palice in ploščice ter tudi sami, zraven njih pa seveda še odborniki, zbrali denar za tekmovanja.

V letu 1970 je uspelo upravi Hokejskega kluba Velenje zagotoviti najnujnejšo opremo in druge rekvizite. Največja želja mladim hokejistov je bila, da bi napravili led na velenjskem kotlališču in uredili tudi ograjo. Velenjski Hokejski klub združuje zdaj že večje število registriranih članov, pionirjev pa je več kot 20. Bilo bi jih še več, pa ni opreme. Hokejski klub Velenje nastopa v republiški ligi, udeležil pa se je tudi že tekmovanja za Jugoslovanski hokejski pokal.

V Velenju menijo, da bi lahko v prihodnje odigralo drsanje pomembno vlogo pri razvoju zimskega turizma. V ta namen bi bilo treba usposobiti predvsem velenjsko jezero, ki zamrzne vsako leto. Razmišljati pa bi morali v Velenju tudi o umetnem drsališču, saj le-to ne bi bilo namenjeno zgolj hokeji-

stom ali pa umetnostnim drsalcem, pač pa predvsem tudi za rekreacijo občanov in turistov.

Zapišemo naj še, da so velenjski hokejisti vse doslej naleteli na veliko razumevanje pri delovnih kolektivih v občini Velenje kot pri vseh odgovornih dejavnikih. Če bo takšno razumevanje tudi v prihodnje, potem uspehi ne morejo izostati. (vš)

Zimske počitnice na Planini na kraju (Foto: J. Marinšek)

Na razširjeni seji predsedstva republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, kije bila minuli torek v veliki dvorani doma sindikatov v Ljubljani, so prisotni izvolili posebno komisijo za telesno kulturo, šport in rekreacijo, ki bo v okviru republiških sindikatov

teje spremljala vprašanja aktivnega razvedrila zaposlenih, ki bi bila sposobna in voljna strokovno delati na tem področju in kreirati delo sindikalnih organizacij. Vemo namreč, da bi marsikje začeli delati tudi na tem področju in da bi drugod spet delali veliko

pripomogla k enotnejšim pogledom, bolj strokovnim prijemom in s tem k učinkovitejši rekreaciji zaposlenih. Možnosti njenega delovanja bodo široke, pa čeprav je marsikje že veliko storjenega, čeprav bo drugod spet treba orati ledino.

Če je bilo doslej značilno za večino teles v okviru osnovnih sindikalnih organizacij, ki skrbijo za rekreacijo zaposlenih, da so delala le od danes na jutri, je bila to gotovo posledica dejstva, da skrb za prosti čas delavcev še ni sestavni del politike delov-

Izvoljena komisija za rekreacijo

skrbela za koordiniran razvoj aktivnega oddiha vseh zaposlenih. Gre torej za razveseljiv korak slovenskih sindikatov, resda malce pozen, od katerega si nedvomno lahko precej obetamo. Dejstvo namreč je, da v Sloveniji doslej nismo imeli organizacije, ki bi celovi-

bolje in uspešneje, če bi vedeli kako oziroma, če bi jim kdo svetoval in pomagal.

Nedvomno bo lahko torej komisija za telesno kulturo, šport in rekreacijo v okviru republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije v marsičem

Bistveno pri vsej stvari je, da je komisija izvoljena in da bo pričela z delom. Od komisije same je seveda odvisno, v kolikšni meri bo pripomogla k hitrejšemu razvoju in uveljavljanju športne rekreacije delavcev. Vsekakor bodo njene možnosti izredno široke.

nih organizacij. Zato si bo morala komisija pri republiških sindikatih v prvi vrsti prizadevati, da prično samostojni upravni organi obravnavati rekreacijo zaposlenih vzporedno z vsemi najpomembnejšimi komponentami razvoja delovne skupnosti.

MARIBOR PRVENSTVO V NAMIZNEM TENISU

V organizaciji športne komisije pri občinskem sindikalnem svetu Maribor se je že pričelo občinsko sindikalno namiznoteniško prvenstvo, ki šteje med najbolj množična športna tekmovanja v Mariboru. Nastopajoči tekmujejo v ekipni konkurenci, in sicer v dveh moških in eni ženski jakostni ligi. Skupno nastopa deset ženskih in osemindvajset moških ekip. Doslej je bilo odigranih že več kol, kljub temu pa bi bilo še prežgodaj govoriti o favoritih. Možnosti za najvišji plasma ima namreč večje število ekip.

D. ZAGORAC

Žagarji premagali lovce

Sindikalna podružnica Lesnoindustrijskega obrata Vuhred je letos že četrto leto zapored skupno z lovci in prostovoljnimi gasilci iz tega kraja organizirala sankasno tekmovanje.

Več kakor šestdeset tekmovalcev se je pomerilo na tri in pol kilometrov dolgi in zelo težavni progi. Najboljši čas sta dosegla Stanko Meršnik, član sindikata in Edi

Hudernik, predstavnik lovcev. Po boljši skupni uvrstitvi pa so osvojili prehodni pokal žagarji Lesnega obrata.

Prireditev, ki je postala že tradicionalna, si je ogledalo staro in mlado iz Vuhreda, ter bodrilo svoje tekmovalce. Sindikat in delovne organizacije iz kraja so pripevali tudi za lepa praktična darila. kw

Z nastopom prvih ambasadorjev smučarskega športa: Matija Zdarkega, Nansena, Georga Bilgerja... so za Bločani pričeli tudi Drenovci prizadevno in uspešno propagirati smučarski šport. Brata Kunaverja, Rudolf Badjura, Michler in Tavčar so bili pri nas že pred prvo svetovno vojno tisti, ki so prvi utirali globoke smučine v planinski svet. Oni so hitreje zavrteli razvojno kolo našega klasičnega planinstva v smučarski šport, ki je osnovnega pomena za prodor v zimski alpinizem.

Tudi elita svetovnega alpinizma se je po prvi svetovni vojni ločila v dve smeri in to v ekstremni plezalni šport in zimski alpinizem. Plezalci so naskakovali prevesne stene, morali so organizirati in izvajati vertikalne ekspedicije, kjer je bilo treba znati plezati in premagovati prepadne, prevesne in stehaste stene izven vertikale. Mnogi drugi pa so se odločili za ekstremni zimski alpinizem.

Med obema vrhunskima zvrstema plezalnega športa in alpinizma je ve-

lika, bistvena razlika. V plezalnem športu igra veliko in pomembno vlogo prvenstvo. Stena, ki je bila poleti enkrat preplezana in premagana, nima več vabe in mika prvenstva, ki je prav gotovo velikega pomena za plezalni šport.

Zasnežene in v led ukovane stene pa vedno in nenehno spreminjajo svoje oblike, težave in nevarnosti, tu je le malo govora o prvenstvu. Tisti, ki premaga ali ukroti zasneženo ali v led ukovano steno letos ali danes, mora tvegati mnogo več kot tisti, ki jo je preplezal poleti v prijetni sonca. Zasnežene in v led ukovane stene, grebeni in vrhovi vsak čas spreminjajo težavnostne stopnje, s spremembami temperature, z novimi snežnimi padavinami, meglami, ledenim mrazom in plazovi...

V zimskem alpinizmu torej ni prvenstva, tisti, ki je preplezal zasneženo in v led ukovano steno danes, je moral prav gotovo nekaj znati, boriti se je moral s sipki snegom, ledenimi svečami, ledenim mrazom, snežnimi meteži in plazovi, ter mor-

da tudi s potuhnenimi meglami. Tisti, ki bo to isto smer ponavljal jutri, bo moral prav gotovo znati nekaj več, boriti se bo moral s sto in sto povsem drugimi, novimi težavami in nevarnostmi.

Novi val našega in svetovnega alpinizma se torej mnogo bolj navdušuje za vrhunski, ekstremni zimski alpinizem, ki kaže tudi pot v strome in zasnežene in poledenele ozebnike Alp, Andov, Kavkaza, Hindukuša in Himalaje, to je proti visoko postavljenim in težko dosegljivim ciljem svetovnega alpinizma.

Po naših treh himalajskih in treh hindukuških odpravah se svet naših alpinistov načrtno pripravlja na našo IV. himalajsko odpravo, ki bo letos odšla proti vrhovom Kangbachena in Kangchendonge. Letošnjo zimo bodo potekale v domačih gorah intenzivne priprave za našo IV. himalajsko in številne druge alpinistične odprave, ki so planirane v prihodnjih letih.

Strogi selektorji so že zbrali naj-

boljše za našo novo himalajsko odpravo. Njihovi dosednji dosežki v najtežjih domačih in zasneženih ter v led ukovanih stenah, grebenih in vrhovih dajejo največjo garancijo, da bo odprava dosegla svoj visoko postavljeni in težko dosegljivi cilj. Za elito pa prihaja številčno močan in fizično sposoben kader plezalcev in alpinistov, ki hočejo selektorje naših prihodnjih odprav opozoriti nase in na svoje dosežke. Kljub temu, da je konkurenca ostra, mladi nenehoma napredujejo in silijo v ospredje.

Naveze stoji in nemirno čakajo pod zasneženimi stenami.

Prava, koledarska zima se je začela 21. decembra. Zima je letos zgodaj pokazala zobe, zajede in robovi so že globoko zasneženi, nad prepadne se vesijo ledene orgle sveč, po grebenih in robovih vihrajo snežne zastave, ki žugajo in vabijo najbolj zagnane plezalce in alpiniste.

V naglo prihajajoči ledeni in debeli zimi bodo skušali naši najboljši plezalci in alpinisti poravnati še neporavnane račune v severni steni Triglava, v Frdamanih policah, severnih robih Skrlatic in v kraljestvu šeste, super težavnostne stopnje nad Planico. Nekaj lepih in pomembnih uspehov in zmag hočejo doseči tudi v gorah nad Trento, v Planji in Vršacu. Dolga in težka ter nevarna grebenska prečenja so že več let posebna vaba za kondicijsko najbolj pripravljene alpiniste. Najboljši hočejo ukrotiti zasneženi greben Rateških Ponc preko Jalovca in Travnika do Vršiča in preko Prisojnika ter Razorja do Triglava. To so veliki in zahtevni cilji. Letošnja zima bo dala jasen odgovor, kako so pripravljeni in česa so sposobni naši vrhunski plezalci in alpinisti v zasneženih in v led ukovanih gorah.

Boj za zadnje lovorike in zmage v naših zasneženih gorah ne bodo bili z večjo ali manjšo srečo samo domači plezalci in alpinisti iz Mojstrane, Ljubljane, Trčiča, Kranja, Kamnika in Celja, temveč bodo skušali uspešno reševati preostale probleme v naših zasneženih gorah tudi priznani plezalci in alpinisti iz Vzhodne Nemčije, Madžarske in drugih alpinističnih držav, ki so si že poleti natančno ogledali in se seznanili s težavami in nevarnostmi v tej ali oni pozimi še nepreplezani steni ali ostenu. Letošnja zima bo torej velik naravni stadion domačih in tujih plezalcev in alpinistov v naših zasneženih stenah. Vsem iskreno želimo pri vrhunskih dosežkih obilo sreče in popolnega uspeha za popolno afirmacijo vrhunškega alpinizma.

U. ŽUPANČIČ

RAZVESELJIVO, ČEPRAV SKROMNO

Pomanjkanje telovadnic — glavna ovira za učinkovitejše delo na fakultetah

Telesna vzgoja na naših visokošolskih ustanovah je pravzaprav še vedno v povojih. Na nekaterih fakultetah jo poznajo sicer že nekaj let, drugod jo šele uvajajo, povsod pa je že obvezna. To z drugimi besedami pomeni, da je led prebit in da pri vsem skupaj ne gre več za vprašanje „da ali ne“ temveč za vprašanje „kako in koliko“. Skratka, prvi in obenem najtežji korak je uspešno opravljen.

Poročilo o organizaciji in poteku obvezne telesne vzgoje na visokošolskih zavodih SR Slovenije je izdelala Visoka šola za telesno kulturo v Ljubljani. Podatki sicer niso najnovejši, vendar pa nam še vedno povsem verodostojno pričajo, kako je z razvojem telesne vzgoje na naših višjih in visokih šolah.

Na vseh zavodih si študentje v bistvu sami izbirajo program. To pomeni, da se ukvarjajo s športom, ki ga imajo najrajši.

Razumljivo: vse v okviru možnosti. Največ študentov se je odločilo za plavanje, košarko in odbojko, malo manj pa za nogomet in splošno vadbo, medtem, ko je za druge športe zelo malo zanimanja. Ob tem tudi ne moremo mimo tega, da so bili za del študentov planirani in realizirani smučarski in plavalni tečaji, izleti ter najrazličnejša tekmovanja. Smučarski tečajji so bili sedem, plavalni pa desetdnevni. Ti tečajji so bili namenjeni tako študentom fakultet kot tudi višjih šol.

Zelo zanimiv in obenem zgovoren je naslednji podatek: od 5746 vpisanih študentov se jih je udeleževalo obvezne vadbe in drugih športnih aktivnosti kar 5615 oziroma velika večina! Študenti, ki se niso udeleževali telesnovzgojnih ur, so bili oproščeni v glavnem zaradi slabega zdravja ali pa, ker kot tekmo-

valci republiškega oziroma zveznega razreda niso bili dolžni obiskovati ur telesne vzgoje.

Tedensko število učnih ur posameznih predavateljev je na visokih oziroma višjih šolah zelo različno. Znaša od 14 do 26 ur tedensko. Seveda so imeli telesnokulturni strokovnjaki poleg tega tudi številne druge obveznosti. Naj le omenimo strokovne konzultacije s študenti, sodelovanje na tekmovanjih, udejstvovanje na strokovnih seminarjih, fakultativno vadbo za študente višjih letnikov itd., itd. Številni predavatelji so zaposleni tudi s študijem na tretji stopnji, iz česar lahko sklepamo, da so polno angažirani. Še posebno zato, ker se značaj telesne vzgoje na visokošolskih zavodih močno razlikuje po nalogah, oblikah in metodah dela od tiste na srednjih šolah.

Tudi vnaprej bodo imeli študenti po dve uri tedenske obvezne telesne vzgoje. Štiriindvajset ur v zimskem in dvaindeset ur v letnem semestru. Poleg tega bodo študenti še vnaprej sodelovali na smučarskih tečajih in na tečajih za neplavalce, na tekmovanjih, izletih.

Izkušnje in ocena sedanje kvalitete pouka telesne vzgoje na visokih in višjih šolah narokujejo, da bo potrebno tudi v prihodnje skrbeti za višjo raven dela na tem področju. Razlogi, da kvaliteta pouka ni povsod na zaželeni ravni, so predvsem v neizkušenosti učiteljev pri delu s študenti, v organizacijskih težavah in podobnem.

Visoka šola za telesno kulturo je že pomagala pri pionirskem delu učiteljev telesne vzgoje na visokošolskih ustanovah, vendar je morala začetno delo prekiniti, ker za to

ni imela dovolj potrebnih finančnih sredstev. Za strokovno izpopolnjevanje predavateljev je izdala šola bibliografski bilten, v katerem je gradivo v zvezi s problematiko telesne vzgoje na visokošolskih zavodih. Vsi ti materiali so na voljo v knjižnici VŠTK.

Raven telesne vzgoje je na marsikateri visoki šoli dokaj skromna tudi zaradi tega, ker fakultete nimajo potrebnih vadbinih prostorov. Dokler ne bomo poskrbeli za nove kapacitete, ne bo moč uvesti obvezne vadbe tudi za ostale letnike.

Da bi zadostili potrebam po vadbinih prostorih, bi morali zgraditi v Ljubljani za študente fakultet dve telovadnici in šolski bazen, za študente višjih šol v Ljubljani in Mariboru pa po eno telovadnico in po en pla-

-a.

Kar najhitreje do stanovanj

V Lesno industrijskem podjetju Slovenj Gradec zbirajo prošnje za dodelitev posojil za gradnjo stanovanjskih hiš

V Lesno industrijskem podjetju Slovenj Gradec podpirajo tudi gradnjo zasebnih stanovanj, ker so prepričani, da bodo na ta način hitreje rešili stanovanjske probleme zaposlenih. Na podlagi določb pravilnika o kreditiranju stanovanjske izgradnje delavcev je odbor za medsebojna razmerja objavil razpis za dodeljevanje stanovanjskih posojil za zasebno gradnjo za leto 1972. Prošnje bodo sprejemali do 31. januarja 1972.

Do posojila so upravičeni vsi tisti člani delovne skupnosti, ki že oziroma bodo namensko varčevali denar pri podružnici Ljubljanske banke v Slovenj Gradcu ali pri njenih podružnicah na Koroškem. Pri tem bančnem zavodu bo tudi delovna organizacija namensko varčevala denar za zasebne graditelje.

KDAJ POSOJIL?

Član delovne skupnosti LIP Slovenj Gradec mora pri banki varčevati namensko najmanj 2 leti, v tem času pa mora privarčevati 9600 din. S tem si pridobi pravico do posojila delovne organizacije.

LIP Slovenj Gradec dodeljuje največ 30.000 din, izjemoma tudi do 40.000 din posojila za zasebno gradnjo. Do 40.000 din posojila dobijo zaposleni, če so edini zaposleni v družini ali če sta oba zakonca zaposlena v LIP Slovenj Gradec.

Tisti, ki so v delovni organizaciji dalj časa, imajo pravico do višjega posojila, in sicer za 10 let zaposlitve pri podjetju 10 %, za več kot 20 let zaposlitve 20 % in za več kot 30 let zaposlitve 30 %.

POSOJIL TUDI ZA DOGRADITEV ALI ZA RAZŠIRITEV!

Zaposleni v Lesno industrijskem podjetju Slovenj Gradec imajo pravico do posojila za dograditev oz. razširitev stanovanjske hiše, in sicer v primeru, da pred tem niso dobili posojila za zidanje stanovanjske hiše. Delovna organizacija jim odobri enkrat toliko posojila, kolikor sami privarčujejo denarja, vendar največ 5000 dinarjev, in sicer pod pogojem, da znaša doba namenskega varčevanja vsaj 18 mesecev.

(ma)

Od vseh zimsko-športnih središč v Sloveniji ima Kranjska gora sedaj največ žičnic, na njih pa je tudi zlasti ob sobotah in nedeljah največja gneča. — Foto: A. ULAGA

V KAMNIKU GRADE STANOVANJA ŠE VEDNO ZNATNO CENEJE KOT V LJUBLJANI

Danes cena kvadratnega metra 2350 dinarjev

Polovico stanovanj, ki jih zgrade v Kamniku, pokupijo Ljubljančani

Splošno gradbeno podjetje Graditelj iz Kamnika šteje med tiste slovenske delovne organizacije, ki znajo zidati in graditi tudi relativno zelo poceni. S tem mislimo seveda na stanovanja, na manjša in večja, na prijetne tople domove, po katerih hrepeni danes toliko družin.

Cena kvadratnega metra novih stanovanj, ki jih bo Graditelj te dni predal svojim kupcem, znaša 2350 dinarjev. Ni znano, da bi bila kje v Sloveniji nova stanovanja še cenejša, kot so v Kamniku. Obenem pa je dobro znano, kako je s cenami stanovanj v Ljubljani, da nikjer

v Jugoslaviji ni kvadratni meter tako zasojen, kot je v slovenski metropoli, ki jo loči od Kamnika vsega skupaj komaj dobrih dvajset kilometrov asfalta.

Nedvomno gre torej za stvari, ki jih je težko razložiti in še bolj težko razumeti. Dejstvo pa je, da lahko gradimo stanovanja tudi poceni. Dokazov za to je veliko. Mednje nedvomno šteje primer Kamnika. Obenem pa je jasno, da je tako rekoč nemogoče graditi poceni, če imajo vmes svoje prste tudi tisti, ki so v dobršni meri vajeni živeti na račun drugih, katerih posli slonijo na prekupčevanjih in neusmiljenem izkoriščanju človeške stiske.

Sicer pa: ljudi, ki se jim ne da živeti izključno od svojega dela, je po vsem svetu dovolj. Nerazumljivo je le to, da pri nas tako radi gledamo skozi prste, da dopuščamo tudi na področju gradnje in prodaje stanovanj prav vse, kar si kdo izmisli.

To le mimogrede. Vrnimo se h Graditelju.

„Do pred nekaj leti je bila organizirana stanovanjska izgradnja v Kamniku dokaj borna...“ nam pripoveduje inž. France Martinec, direktor splošnega gradbenega podjetja Graditelj. Sedaj zgradi naše podjetje že več kot 60 stnovanj letno. Lahko bi jih še več, pa je to za Kamnik dovolj, drugam pa ne moremo prodreti. To zveni morda malce smešno, vendar

predstavlja za nas kruto resnico...

Graditelj gradi eno, dvo in trosobna stanovanja ter garsonjere. Trosobna stanovanja imajo dobrih 82 kvadratnih metrov površine, garsonjere 40. In cena? Za kvadratni meter stanovanj, ki bodo dokončana te dni, bo potrebno odšteti 2350 dinarjev. Za stanovanja, ki bodo vseljiva septembra meseca, bo narasla cena kvadratnega metra na 2800 dinarjev, medtem ko bo potrebno leta 1973 odšteti za kvadratni meter 3100 dinarjev. Pa... na primer v Ljubljani?

„Zakaj smo tako poceni? Gre za več stvari...“ razlaga inž. Martinec. „Nedvomno je pri vsej stvari pomembno to, da nam gre občina zelo na roko. Nudi nam zemljišče po isti ceni, kolikor je odštela sama zanj. Skratka, o prekupčevanju, o kakem iskanju lahkega zaslužka okoli zemljišč, v tem primeru ni govora. Dalje: projektiramo, imamo svoj projektivni biro, glede na želje kupcev in seveda glede na tehnologijo in materiale, ki so nam na voljo, s katerimi razpolagamo. Z drugimi besedami bi dejal, da tudi v tem pogledu živimo na zemlji in, da si naši projektanti ne zidajo spomenikov. Zakaj bi stanovalci plačevali impozantne fasade, ko si pa ne želijo nič drugega, kot prijetno, funkcionalno in solidno stanovanje? In tretjič: poslušujemo se tehnologije, ki

nam leži, ki jo imamo tako rekoč v malem prstu. Ne moremo si namreč privoščiti eksperimentiranja na plečih drugih...“

Graditelj si že dlje časa želi, da bi prodrl tudi v Ljubljano in v Domžale. Poleg omenjenih stanovanj v Kamniku bi lahko zgradil letno še najmanj 100 stanovanj. Podjetje je storilo vse, kar je bilo v njegovi moči, pa je bilo, vsaj doslej, vse zaman. Tisti, ki drže roko nad zidalnimi površinami, se niso niti toliko potrudili, da bi predstavnikom Graditelja odgovorili na poslano prošnje. Kot da bi se nečesa bali...

„Mnogi nam očitajo, češ, da gradimo na odprtem in da je edinole v tem skrivnost naše cenenosti. Naj znova javno poudarim, da to ni res. Tako, kot marsikje, moramo tudi mi reševati probleme rušenja in s tem v zvezi probleme nadomestnih stanovanj. Tudi v Kamniku se temu vprašanju nismo mogli izogniti...“

Približno polovico stanovanj, ki jih vsako leto zgrade v Kamniku, pokupijo Ljubljančani. Zakaj... vemo. Še vedno je bolje stanovati v Kamniku, kot nikjer. Res škoda, da Graditelja ne puste v Ljubljano, pa v Domžale in sploh, da je tako, kot je in da ni izgledov, da bi bilo boljše.

Anomalije! Mar zares ni moč ničesar storiti?

ANDREJ ULAGA

Polžja gradnja

Po nekaterih podatkih so se cene stanovanj v minulem letu glede na cene v letu poprej ponovno zvišale za 30 %. Tako je bila v minulem letu „normalna“ cena za kvadratni meter stanovanjske površine v večjih mestih 3.500 dinarjev, ponekod pa je že dosegla 4.000 ali celo 5.000 dinarjev za kvadratni meter. Vzrok takšnim podražitvam je predvsem v tem, da je povpraševanje po stanovanjih tolikšno, da se ljudje, če le morejo spraviti skupaj denar, ne ozirajo ne na ceno in ne na kakovost novih stanovanj. Razen tega pa se stanovanja pri nas gradijo v povprečju tri leta, medtem ko v drugih deželah ta doba ni nikoli daljša od desetih mesecev. Ob nenehnih podražitvah pri nas je zato neizbežno, da so razlike med dogovorjeno in prodajno ceno stanovanja velike, saj znašajo najmanj 20 % celotne cene.

BREST
POHIŠTVO

VEČ STANOVANJ LE, ČE BOMO BOLJE ORGANIZIRANI

V četrtek je Republiški zbor skupščine SRS pa po načelu solidarnosti družbena skupnost sprejel resolucijo o nadaljnjem razvoju stanovanjskega gospodarstva v Sloveniji in dva zakona za uresničevanje začrtane stanovanjske politike: zakon o programiranju in financiranju stanovanjskega gospodarstva in zakon o stanovanjski politiki. Ob povečanju družbene pomoči pa je treba v stanovanjskem gospodarstvu. Zakona sta namenjena iz osnovnih izhodišč, ki jih nakazuje resolucija zvezne skupščine iz leta 1965 o nadaljnjem razvoju stanovanjskega gospodarstva. Bistvena novost je uvajanje družbene pomoči za socialno ogrožene občane in ustanavljanje občinskih solidarnostnih skladov, s čimer dajejo občine znova večje možnosti, da uspešno rešuje ta vprašanja.

Poglavitna naloga v prihodnje je, da zgradimo več stanovanj, pri čemer pa je treba mobilizirati več denarja, tako zasebnega kot družbenega. V stanovanjsko gospodarstvo, ki je sicer dejavnost posebnega družbenega pomena, se postopoma uvajajo ekonomski odnosi. Iz tega izhaja zahteva, da morajo delovni ljudje in občani v prvi vrsti sami in z lastnimi sredstvi skrbeti za reševanje svojega stanovanjskega vprašanja. Pri tem

Tako kot doslej, so organizacije združenega dela dolžne še naprej skrbeti za reševanje stanovanjskih potreb svojih delavcev. Sredstva za stanovanjsko gradnjo se praviloma ne predpisujejo več na administrativni način, temveč jih delovni ljudje zbirajo povsem samostojno. Zato pa je tembolj nujno, da interese delovnega človeka organiziramo v okviru samoupravnih interesnih skupnosti na področju stanovanjskega gospodarstva. Predstavnik sindikatov JANEZ JAPELJ je na seji republiškega zbora skupščine SRS še posebej poudaril potrebo po dobri organiziranosti samoupravnih interesnih skupnosti, ki jim je treba dati tudi materialno osnovo, da bodo lahko polno zaživele.

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE, izdaja CZP Delavska enotnost v Ljubljani. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. Ureja ga uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik MILAN POGACNIK. Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ul. 4, poštni predal 313/VI, telefon uredništva 316-672, 323-554. Račun pri Narodni banki v Ljubljani, št. NB 591-1-991, devizni račun pri Ljubljanski banki, št. 501-620-7-12100 — Posamezna številka stane 50 N-par — 50 S-din — Naročnina je četrtletna 6,50 N-din — 650 S-din — polletna 13 N-din — 1300 S-din in letna 26 N-din — 2600 S-din — Rokopisov ne vračamo — Poština plačana v gotovini — Tiska CZP »Ljudska pravica« Ljubljana